OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

1 OCAK - 30 EYLÜL 2019 ARA HESAP DÖNEMİNE AİT
ÖZET KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR VE
AÇIKLAYICI NOTLAR

OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

1 OCAK - 30 EYLÜL 2019 ARA HESAP DÖNEMİNE AİT
ÖZET KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLAR

İÇİNDEKİLER **SAYFA**

KONSOLİDE FİNANSAL DURUM TABLOLARI 1-2

KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOLARI 3

KONSOLİDE ÖZKAYNAK DEĞİŞİM TABLOLARI 4

KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOLARI 5

ÖZET KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN AÇIKLAYICI NOTLAR 6-44

OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

30 EYLÜL 2019 VE 31 ARALIK 2018 TARİHLERİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL DURUM TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	(Bağımsız denetimden geçmemiş) 30 Eylül 2019	(Bağımsız denetimden geçmiş) 31 Aralık 2018
Varlıklar			
Dönen varlıklar			
Nakit ve nakit benzerleri	4	107.979	173.017
Ticari alacaklar	8	1.280.783	870.457
-İlişkili taraflardan ticari alacaklar	*21*	*553.427*	*399.044*
-İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar	*8*	*727.356*	*471.413*
Diğer alacaklar		520	304
Stoklar	9	744.173	690.013
Türev araçlar	7	4.578	297
Peşin ödenmiş giderler	13	9.637	7.470
Diğer dönen varlıklar	13	45.087	60.923
Toplam dönen varlıklar		**2.192.757**	**1.802.481**
Duran varlıklar			
Ticari alacaklar	8	2.965	7.930
-İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar	8	2.965	7.930
Diğer alacaklar		1.096	707
Özkaynak yöntemiyle değerlenen yatırımlar	5	33.174	13.305
Maddi duran varlıklar, net	10	108.411	107.603
Kullanım hakkı varlıkları, net	10	16.507	-
Maddi olmayan duran varlıklar, net	11	342.724	280.656
Ertelenmiş vergi varlığı	19	94.605	90.064
Toplam duran varlıklar		**599.482**	**500.265**
Toplam varlıklar		**2.792.239**	**2.302.746**

İlişikte yer alan açıklayıcı notlar, bu konsolide finansal tabloların tamamlayıcı parçalarıdır.

30 EYLÜL 2019 VE 31 ARALIK 2018 TARİHLERİ İTİBARIYLA KONSOLİDE FİNANSAL DURUM TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	(Bağımsız denetimden geçmemiş) 30 Eylül 2019	(Bağımsız denetimden geçmiş) 31 Aralık 2018
Kaynaklar			
Kısa vadeli yükümlülükler			
Kısa vadeli borçlanmalar	6	137.266	-
-Banka kredileri	*6*	*130.498*	-
-Kiralama işlemlerinden borçlar	*6*	*6.768*	-
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları	6	2.562	207.281
-Banka kredileri	*6*	*2.562*	*207.281*
Ticari borçlar	8	190.929	269.459
-İlişkili taraflara ticari borçlar	*21*	*25.592*	*25.346*
-İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar	*8*	*165.337*	*244.113*
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	13	14.884	30.344
Diğer borçlar		64.602	43.292
Müşteri sözleşmelerinden doğan yükümlülükler	13	247.122	196.791
Devlet teşvik ve yardımları		605	1.283
Kısa vadeli karşılıklar	12	136.544	104.281
-Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar	*12*	*12.380*	*10.443*
-Diğer kısa vadeli karşılıklar	*12*	*124.164*	*93.838*
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	13	16.562	15.409
Toplam kısa vadeli yükümlülükler		**811.076**	**868.140**
Uzun vadeli yükümlülükler			
Uzun vadeli borçlanmalar	6	881.602	500.266
-Banka kredileri	*6*	*871.016*	*500.266*
-Kiralama işlemlerinden borçlar	*6*	*10.586*	-
Devlet teşvik ve yardımları		1.327	1.124
Uzun vadeli karşılıklar	12	42.573	38.235
-Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar	*12*	*42.573*	*38.235*
Müşteri sözleşmelerinden doğan yükümlülükler	13	464.709	505.395
Toplam uzun vadeli yükümlülükler		**1.390.211**	**1.045.020**
Toplam yükümlülükler		**2.201.287**	**1.913.160**
Özkaynaklar			
Ödenmiş sermaye		24.000	24.000
Sermaye düzeltme farkları		52.743	52.743
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler		73.758	66.678
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)		(6.935)	(3.586)
-Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları (kayıpları)		*(6.935)*	*(3.586)*
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)		(7.674)	12.997
-Yabancı para çevrim farkları		*(7.674)*	*12.997*
Geçmiş yıllar karları		157.674	72.418
Net dönem karı		297.386	164.336
Toplam özkaynaklar		**590.952**	**389.586**
Toplam kaynaklar		**2.792.239**	**2.302.746**

İlişikte yer alan açıklayıcı notlar, bu konsolide finansal tabloların tamamlayıcı parçalarıdır.

OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

30 EYLÜL 2019 VE 2018 TARİHİNDE SONA EREN ARA DÖNEMLERE AİT KONSOLİDE KAR VEYA ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	Bağımsız denetimden geçmemiş		Bağımsız denetimden geçmemiş	
		1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Hasılat	14	1.877.343	593.447	808.636	320.477
Satışların maliyeti (-)	14	(1.159.666)	(353.830)	(602.450)	(216.479)
BRÜT KAR		**717.677**	**239.617**	**206.186**	**103.998**
Pazarlama giderleri (-)	15	(274.638)	(77.668)	(163.652)	(60.508)
Genel yönetim giderleri (-)	15	(85.201)	(27.079)	(56.360)	(16.996)
Araştırma ve geliştirme giderleri (-)	15	(42.605)	(14.098)	(36.557)	(12.104)
Esas faaliyetlerden diğer gelirler	16	190.441	19.835	1.673.062	1.089.932
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	16	(130.350)	(31.548)	(1.619.747)	(1.061.945)
ESAS FAALİYET KARI/(ZARARI)		**375.324**	**109.059**	**2.932**	**42.377**
Yatırım faaliyetlerinden gelirler		105	-	180	180
Yatırım faaliyetlerinden giderler		-	-	(1)	-
Özkaynak yöntemiyle değerlenen yatırımların kar/zararlarından paylar, net	5	20.567	6.657	-	-
FİNANSMAN GİDERİ ÖNCESİ FAALİYET KARI/(ZARARI)		**395.996**	**115.716**	**3.111**	**42.557**
Finansman gelirleri	17	46.998	28.884	26.280	14.888
Finansman giderleri (-)	18	(149.205)	(39.960)	(124.468)	(66.502)
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI/(ZARARI)		**293.789**	**104.640**	**(95.077)**	**(9.057)**
Sürdürülen faaliyetler vergi gelir/gideri					
Dönem vergi gideri (-)	19	-	-	(2.393)	(2.280)
Ertelenmiş vergi geliri/(gideri)	19	3.597	(2.584)	11.564	4.150
DÖNEM KARI/(ZARARI)		**297.386**	**102.056**	**(85.906)**	**(7.187)**
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar					
Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazançları/(kayıpları)		(4.293)	685	(663)	565
Ertelenmiş vergi etkisi		944	(150)	146	(124)
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacaklar					
Yabancı para çevrim farkları		(19.973)	3.071	3.490	2.580
Özkaynak yöntemiyle değerlenen yatırımların diğer kapsamlı gelir/(giderlerinden) paylar		(698)	(937)	-	-
Diğer kapsamlı gider		**(24.020)**	**2.669**	**2.973**	**3.021**
TOPLAM KAPSAMLI GELİR/GİDER		**273.366**	**104.725**	**(82.933)**	**(4.166)**
Pay başına (kayıp)/kazanç (Kuruş)	20	1,239	0,425	(0,358)	(0,030)

İlişikte yer alan açıklayıcı notlar, bu finansal tabloların tamamlayıcı parçalarıdır.

OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

30 EYLÜL 2019 VE 2018 TARİHİNDE SONA EREN ARA DÖNEMLERE AİT KONSOLİDE ÖZKAYNAK DEĞİŞİM TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

					Kar veya zararda yeniden sınıflandırılmayacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)	Kar veya zararda yeniden sınıflandırılacak birikmiş diğer kapsamlı gelirler (giderler)			
		Ödenmiş sermaye	Sermaye düzeltme farkları	Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kayıpları	Yabancı para çevrim farkları	Geçmiş yıllar karları	Net dönem karı	Özkaynaklar
30 Eylül 2018	**Dönem başı bakiyeler**	**24.000**	**52.743**	**59.798**	**(4.880)**	**2.396**	**50.074**	**99.423**	**283.554**
	Transferler	-	-	6.880	-	-	92.543	(99.423)	-
	Kar payları	-	-	-	-	-	(70.000)	-	(70.000)
	Toplam kapsamlı gelir	-	-	-	(517)	3.490	-	(85.906)	(82.933)
	Dönem sonu bakiyeler	**24.000**	**52.743**	**66.678**	**(5.397)**	**5.886**	**72.617**	**(85.906)**	**130.621**
30 Eylül 2019	**Dönem başı bakiyeler**	**24.000**	**52.743**	**66.678**	**(3.586)**	**12.997**	**72.418**	**164.336**	**389.586**
	Transferler	-	-	7.080	-	-	157.256	(164.336)	-
	Kar payları	-	-	-	-	-	(72.000)	-	(72.000)
	Toplam kapsamlı gelir	-	-	-	(3.349)	(20.671)	-	297.386	273.366
	Dönem sonu bakiyeler	**24.000**	**52.743**	**73.758**	**(6.935)**	**(7.674)**	**157.674**	**297.386**	**590.952**

İlişikte yer alan açıklayıcı notlar, bu konsolide finansal tabloların tamamlayıcı parçalarıdır.

OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ

30 EYLÜL 2019 VE 2018 TARİHLERİNDE SONA EREN ARA DÖNEMLERE AİT KONSOLİDE NAKİT AKIŞ TABLOLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe bin Türk Lirası ("TL") olarak gösterilmiştir.)

	Notlar	(Bağımsız denetimden geçmemiş) 1 Ocak - 30 Eylül 2019	(Bağımsız denetimden geçmiş) 1 Ocak - 30 Eylül 2018
İŞLETME FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI		**(22.690)**	**(173.156)**
Dönem karı		297.386	(85.906)
Dönem Net Karı (Zararı) Mutabakatı İle İlgili Düzeltmeler		**176.498**	**210.607**
Amortisman ve İtfa Gideri İle İlgili Düzeltmeler	10, 11	**59.074**	**44.568**
Değer Düşüklüğü (İptali) İle İlgili Düzeltmeler		**2.952**	**14.966**
-Alacaklarda Değer Düşüklüğü (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	8	1.134	15.213
-Stok Değer Düşüklüğü (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	9	1.818	(247)
Karşılıklar İle İlgili Düzeltmeler		**77.086**	**49.523**
-Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar ile İlgili Düzeltmeler	12	6.206	10.904
-Garanti Karşılıkları (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	12	70.880	38.619
Faiz (Gelirleri) ve Giderleri İle İlgili Düzeltmeler		**108.695**	**82.364**
-Faiz Gelirleri ile İlgili Düzeltmeler	17	(1.570)	(2.442)
-Faiz Giderleri ile İlgili Düzeltmeler	18	110.265	84.806
Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevrim Farkları İle İlgili Düzeltmeler		**(8.254)**	**25.997**
Gerçeğe Uygun Değer Kayıpları (Kazançları) İle İlgili Düzeltmeler		**(42.383)**	**(6.632)**
-Türev Finansal Araçların Gerçeğe Uygun Değer Kayıpları (Kazançları) ile İlgili Düzeltmeler		(42.383)	(6.632)
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Dağıtılmamış Karları ile İlgili Düzeltmeler		**(20.567)**	**-**
-İş Ortaklıklarının Dağıtılmamış Karları ile İlgili Düzeltmeler	5	(20.567)	-
Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kayıplar (Kazançlar) İle İlgili Düzeltmeler		**(105)**	**(179)**
-Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kayıplar (Kazançlar) ile İlgili Düzeltmeler		(105)	(179)
İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler		**(483.044)**	**(253.847)**
Ticari Alacaklardaki Azalış/(Artış) ile İlgili Düzeltmeler		**(407.145)**	**(107.443)**
Devam Eden İnşaat, Taahhüt veya Hizmet Sözleşmelerinden Alacaklardaki Azalış (Artış)		**-**	**(221.085)**
Stoklardaki Azalışlar (Artışlar) İle İlgili Düzeltmeler		**(55.978)**	**(337.136)**
Ticari Borçlardaki Artış (Azalış) ile İlgili Düzeltmeler		**(78.530)**	**255.824**
İşletme Sermayesinde Gerçekleşen Diğer Artış (Azalış) ile İlgili Düzeltmeler		**58.609**	**155.993**
-Faaliyetlerle İlgili Diğer Varlıklardaki Azalış (Artış)		13.670	175.367
-Faaliyetlerle İlgili Diğer Yükümlülüklerdeki Artış (Azalış)		44.939	(19.374)
Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları		**(9.160)**	**(129.146)**
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar Kapsamında Yapılan Ödemeler	**12**	**(6.161)**	**(6.094)**
Diğer Karşılıklara İlişkin Ödemeler	12	**(45.471)**	**(40.864)**
Diğer Nakit Girişleri (Çıkışları)		**38.102**	**2.948**
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLARI		**(138.079)**	**(76.287)**
Bağlı Ortaklıkların Kontrolünün Elde Edilmesine Yönelik Alışlara İlişkin Nakit Çıkışları		-	**(58)**
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Satışından Kaynaklanan Nakit Girişleri		**476**	**907**
-Maddi Duran Varlıkların Satışından Kaynaklanan Nakit Girişleri		476	907
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları		**(138.555)**	**(77.136)**
-Maddi Duran Varlık Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları	10	(34.040)	(14.333)
-Maddi Olmayan Duran Varlık Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları	11	(104.515)	(62.803)
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI		**116.402**	**68.476**
Borçlanmadan Kaynaklanan Nakit Girişleri		**1.580.799**	**1.209.070**
-Kredilerden Nakit Girişleri	6	1.580.799	1.209.070
Borç Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları		**(1.284.719)**	**(998.826)**
-Kredi Geri Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları	6	(1.277.034)	(998.826)
Kira Sözleşmelerinden Kaynaklanan Borç Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları		**(7.685)**	**-**
Ödenen Temettüler		**(72.000)**	**(70.000)**
Ödenen Faiz		**(109.248)**	**(74.210)**
Alınan Faiz		**1.570**	**2.442**
YABANCI PARA ÇEVRİM FARKLARININ ETKİSİNDEN ÖNCE NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ (AZALIŞ)		**(44.367)**	**(180.967)**
Yabancı para çevrim farklarının nakit ve benzerleri üzerindeki etkisi		**(20.671)**	**3.490**
NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ (AZALIŞ)		**(65.038)**	**(177.477)**
DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	4	**173.017**	**228.958**
DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	4	**107.979**	**51.481**

İlişikte yer alan açıklayıcı notlar, bu konsolide finansal tabloların tamamlayıcı parçalarıdır.

NOT 1 - GRUP'UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU

Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi Anonim Şirketi ("Otokar" ya da "Şirket"), 1963 yılında kurulmuş olup, İstanbul, Türkiye'de kayıtlıdır ve Türk Ticaret Kanunu hükümleri altında faaliyet göstermektedir.

Şirket, otomotiv sektöründe faaliyet göstermekte olup üretiminin ağırlığını arazi araçları, zırhlı araçlar, minibüs, midibüs ve otobüs türü araçlar ile treyler, semi-treyler, hafif kamyon, kamyonüstü uygulamaları oluşturmaktadır.

Şirket'in kayıtlı olduğu adresi aşağıdaki gibidir:

Genel müdürlük: Aydınevler Mahallesi, Saygı Cad. No: 58 A Bl. 34854 Maltepe/İstanbul

Fabrika: Atatürk Cad. No: 6 54580 Arifiye/Sakarya

Şirket'in konsolidasyon kapsamında yer alan bağlı ortaklığına ait bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

Bağlı ortaklıklar	**Ülke**	**Ana faaliyet konusu**	**Faaliyet konusu**
Otokar Europe SAS	Fransa	Satış ve pazarlama	Otomotiv
Otokar Land Systems Limited	Birleşik Arap Emirlikleri	Satış ve pazarlama	Otomotiv
Otokar Europe Filiala Bucuresti SRL	Romanya	Satış ve pazarlama	Otomotiv

İş ortaklıkları	**Ülke**	**Ana faaliyet konusu**	**Faaliyet konusu**
Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC	Birleşik Arap Emirlikleri	Satış ve pazarlama	Otomotiv

Bundan böyle Otokar, bağlı ortaklıkları ve iş ortaklıkları "Grup" olarak adlandırılacaktır.
Grup'un bünyesinde istihdam edilen dönem sonu ve ortalama personel sayıları aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019		**31 Aralık 2018**	
	Dönem sonu	**Ortalama**	**Dönem sonu**	**Ortalama**
Toplam personel sayısı	1.966	2.003	1.966	2.044

30 Eylül 2019 tarihinde sona eren ara hesap dönemine ait konsolide finansal tablolar, yayınlanmak üzere 1 Kasım 2019 tarihinde Otokar Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır. Söz konusu konsolide finansal tablolar, Genel Kurul tarafından değiştirilebilir.

Otokar, Sermaye Piyasası Kurulu'na ("SPK") kayıtlıdır ve hisseleri 1995 yılından beri Borsa İstanbul A.Ş.'de ("BİST") işlem görmektedir. 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla, Otokar'ın BİST'e kayıtlı %27,45 oranında hissesi mevcuttur.

NOT 1 - GRUP'UN ORGANİZASYONU VE FAALİYET KONUSU (Devamı)

30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla Otokar'ın hisselerini elinde bulunduran hissedarlar ve hisse oranları aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019 (%)
Koç Holding A.Ş.	44,68
Ünver Holding A.Ş.	24,81
Halka açık	27,45
Diğer	3,06
	100,00

Otokar Otomotiv ve Savunma Sanayi A.Ş., Koç Holding A.Ş. tarafından kontrol edilmektedir.

Grup'un ana ortağı Koç Holding A.Ş., Koç Ailesi ve Koç Ailesi tarafından sahip olunan şirketler tarafından kontrol edilmektedir.

Grup hissedarı Ünver Holding A.Ş., Ünver Ailesi tarafından kontrol edilmektedir.

Grup, faaliyetlerinin bir kısmını Koç Holding A.Ş. ve ilişkili şirketleriyle yapmaktadır. Grup'un hem müşterisi hem de tedarikçisi konumunda ilişkili tarafları mevcuttur.

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR

2.1 Konsolide finansal tabloların hazırlanma ilkeleri

İlişikteki konsolide finansal tablolar Sermaye Piyasası Kurulu'nun ("SPK") 13 Haziran 2013 tarih ve 28676 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Seri II, 14.1 No'lu "Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği" ("Tebliğ") hükümleri uyarınca Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu ("KGK") tarafından yürürlüğe konulmuş olan Türkiye Finansal Raporlama Standartları'na (TFRS) ve bunlara ilişkin ek ve yorumlara uygun olarak hazırlanmıştır.

30 Eylül 2019 tarihinde sona eren döneme ait ara dönem özet konsolide finansal tablolar, TFRS'nin ara dönem finansal tabloların hazırlanmasına yönelik TMS 34 standardına uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, 30 Eylül 2019 tarihinde sona eren döneme ait ara dönem özet konsolide finansal tablolar, Not 2.3'te belirtilen değişiklikler dışındaki muhasebe politikalarıyla tutarlı olan muhasebe politikalarının uygulanması suretiyle hazırlanmıştır. Dolayısıyla, bu ara dönem özet konsolide finansal tablolar 31 Aralık 2018 tarihinde sona eren yıla ait konsolide finansal tablolar ile birlikte değerlendirilmelidir.

Grup, muhasebe kayıtlarını ve yasal finansal tablolarını Türkiye'de geçerli olan ticari mevzuat, mali mevzuat ve Maliye Bakanlığı'nca yayımlanan Tek Düzen Hesap Planı (THP) gereklerine göre Türk Lirası (TL) olarak tutmaktadır.

Konsolide finansal tablolar Grup'un yasal kayıtlarına dayandırılmış olup KGK tarafından yayınlanan Türkiye Muhasebe Standartları'na göre Grup'un durumunu layıkıyla arz edebilmek için bir takım düzeltme ve sınıflandırma değişikliklerine tabi tutularak hazırlanmıştır. Söz konusu düzeltmeler genel olarak ertelenmiş vergiler, kıdem tazminatı, maddi varlık amortismanlarının ekonomik ömürlerine ve kıst esasına göre ayrılması, karşılıkların muhasebeleşmesi, tank projesi için inşaat muhasebesinin uygulanması ve ticari alacak ve borçların reeskonta tabi tutulmasından oluşmaktadır.

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.1 Konsolide finansal tabloların hazırlanma ilkeleri (Devamı)

Konsolide finansal tablolar gerçeğe uygun değerleri ile taşınan türev finansal varlıklar ve yükümlülükler dışında tarihsel maliyet esasına göre hazırlanmıştır.

İşlevsel ve sunum para birimi

Bağlı ortaklıkların ve iş ortaklıklarının finansal tablolardaki her bir kalem, operasyonlarını sürdürdükleri temel ekonomik ortamda geçerli olan para birimi kullanılarak muhasebeleştirilmiştir ("işlevsel para birimi"). Konsolide finansal tablolar, Şirket'in işlevsel ve sunum para birimi olan TL kullanılarak sunulmuştur.

2.2 Muhasebe Politikaları ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar

Grup, 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren geçerli olan yeni standart, değişiklik ve yorumlardan, "TFRS 16 Kiralamalar" standardının ilk kez uygulanmasından kaynaklanan muhasebe politikası değişikliklerini, ilgili standardın geçiş hükümlerine uygun olarak uygulamıştır.

Söz konusu standart kaynaklı muhasebe politikası değişiklikleri ve ilgili standartların ilk kez uygulanmasının etkileri aşağıdaki gibidir:

TFRS 16 "Kiralamalar" Standardı

Grup - kiracı olarak

Grup, bir sözleşmenin başlangıcında, sözleşmenin kiralama sözleşmesi olup olmadığını ya da kiralama işlemi içerip içermediğini değerlendirir. Sözleşmenin, bir bedel karşılığında tanımlanan bir varlığın kullanımını kontrol etme hakkını belirli bir süre için devretmesi durumunda bu sözleşme, bir kiralama sözleşmesidir ya da bir kiralama işlemi içermektedir.

Grup, bir sözleşmenin tanımlanan bir varlığın kullanımını kontrol etme hakkını belirli bir süre için devredip devretmediğini değerlendirirken aşağıdaki koşulları göz önünde bulundurur:

- Sözleşmenin tanımlanan bir varlık içermesi (bir varlığın sözleşmede açık veya zımni bir şekilde belirtilerek tanımlanması),
- Varlığın işlevsel bir bölümünün fiziksel olarak ayrı olması veya varlığın kapasitesinin tamamına yakınını temsil etmesi (tedarikçinin kullanım süresi boyunca varlığı ikame etme yönünde aslî bir hakka sahip olması ve bundan ekonomik fayda sağlaması durumunda varlık tanımlanmış değildir),
- Grup'un tanımlanan varlığın kullanımından sağlanacak ekonomik yararların tamamına yakınını elde etme hakkının olması,

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politikaları ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

- Grup'un tanımlanan varlığın kullanımını yönetme hakkının olması. Grup, varlığın kullanımını yönetme hakkına aşağıdaki durumlardan herhangi birinin varlığı halinde sahip olmaktadır:
  a) Grup'un, kullanım süresi boyunca varlığın nasıl ve hangi amaçla kullanılacağını yönetme ve değiştirebilme hakkına sahip olması veya
  b) Varlığın nasıl ve hangi amaçla kullanılacağına ilişkin kararların önceden belirlenmiş olması:
     i. Grup'un, kullanım süresi boyunca varlığı işletme (veya varlığı kendi belirlediği şekilde işletmeleri için başkalarını yönlendirmesi) hakkına sahip olması ve tedarikçinin bu işletme talimatlarını değiştirme hakkının bulunmaması veya
     ii. Grup'un, kullanım süresi boyunca varlığın nasıl ve ne amaçla kullanılacağını önceden belirleyecek şekilde varlığı (ya da varlığın belirli özelliklerini) tasarlamış olması.

Grup, yukarıda yer alan söz konusu değerlendirmeler sonrasında, kiralamanın fiilen başladığı tarihte finansal tablolarına bir kullanım hakkı varlığı ve bir kira yükümlülüğü yansıtır.

Kullanım hakkı varlığı

Grup, kiralamanın fiilen başladığı tarihte kullanım hakkı varlığını maliyeti üzerinden ölçer. Kullanım hakkı varlığının maliyeti aşağıdakileri içerir:

a) Kira yükümlülüğünün ilk ölçüm tutarı,
b) Kiralamanın fiilen başladığı tarihte veya öncesinde yapılan tüm kira ödemelerinden alınan tüm kiralama teşviklerinin düşülmesiyle elde edilen tutar,
c) Grup tarafından katlanılan başlangıçtaki tüm doğrudan maliyetler ve
d) Dayanak varlığın, kiralamanın hüküm ve koşullarının gerektirdiği duruma getirilmesi için restore edilmesiyle ilgili olarak Grup tarafından katlanılan maliyetler (stok üretimi için katlanılan maliyetler hariç).

Grup maliyet yöntemini uygularken, kullanım hakkı varlığını:

a) Birikmiş amortisman ve birikmiş değer düşüklüğü zararları düşülmüş ve
b) Kira yükümlülüğünün yeniden ölçümüne göre düzeltilmiş maliyeti üzerinden ölçer.

Grup, kullanım hakkı varlığını amortismana tabi tutarken TMS 16 Maddi Duran Varlıklar Standardında yer alan amortisman hükümlerini uygular.

Kullanım hakkı varlığının değer düşüklüğüne uğramış olup olmadığını belirlemek ve belirlenen herhangi bir değer düşüklüğü zararını muhasebeleştirmek için TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü Standardı uygulanır.

Kira yükümlülüğü

Kiralamanın fiilen başladığı tarihte, Grup kira yükümlülüğünü o tarihte gerçekleşmemiş olan kira ödemelerinin bugünkü değeri üzerinden ölçer. Kira ödemeleri, kiralamadaki zımnî faiz oranının kolaylıkla belirlenebilmesi durumunda, bu oran kullanılarak; zımnî faiz oranın kolaylıkla belirlenememesi durumunda ise kiracının alternatif borçlanma faiz oranı kullanılarak iskonto edilir.

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politikaları ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

Grup'un kira yükümlülüğünün ölçümüne dâhil olan ve kiralamanın fiilen başladığı tarihte gerçekleşmemiş olan kira ödemeleri aşağıdakilerden oluşur:

a) Sabit ödemelerden her türlü kiralama teşvik alacaklarının düşülmesiyle elde edilen tutar,
b) Bir endeks ya da orana bağlı olan, ilk ölçümü kiralamanın fiilen başladığı tarihte bir endeks veya oran kullanılarak yapılan kira ödemeleri,
c) Kiralama süresinin kiracının kiralamayı sonlandırmak için bir opsiyon kullanacağını göstermesi durumunda, kiralamanın sonlandırılmasına ilişkin ceza ödemeleri.

Kiralamanın fiilen başladığı tarihten sonra Grup, kira yükümlülüğünü aşağıdaki şekilde ölçer:

a) Defter değerini, kira yükümlülüğündeki faizi yansıtacak şekilde artırır,
b) Defter değerini, yapılmış olan kira ödemelerini yansıtacak şekilde azaltır ve
c) Defter değerini, varsa yeniden değerlendirmeleri ve yeniden yapılandırmaları yansıtacak şekilde yeniden ölçer. Grup, kira yükümlülüğünün yeniden ölçüm tutarını, kullanım hakkı varlığında düzeltme olarak finansal tablolarına yansıtır.

Uzatma ve erken sonlandırma opsiyonları

Kiralama yükümlülüğü, sözleşmelerdeki uzatma ve erken sonlandırma opsiyonları dikkate alınarak belirlenmektedir. Sözleşmelerde yer alan uzatma ve erken sonlandırma opsiyonlarının büyük kısmı Grup ve kiralayan tarafından müştereken uygulanabilir opsiyonlardan oluşmaktadır. Grup kiralama süresini, söz konusu uzatma ve erken sonlandırma opsiyonları ilgili sözleşmeye göre Grup'un inisiyatifindeyse ve opsiyonların kullanımı makul derecede kesinse kiralama süresine dâhil ederek belirlemektedir. Eğer şartlarda önemli bir değişiklik olursa yapılan değerlendirme Grup tarafından gözden geçirilmektedir.

Değişken kira ödemeleri

Grup'un kiralama sözleşmelerinin bir kısmından kaynaklanan kira ödemeleri değişken kira ödemelerinden oluşmaktadır. TFRS 16 standardı kapsamında yer almayan söz konusu değişken kira ödemeleri, ilgili dönemde gelir tablosuna kira gideri olarak kaydedilmektedir.

Kolaylaştırıcı uygulamalar

Kiralama süresi 12 ay ve daha kısa olan kısa vadeli kiralama sözleşmeleri ile Grup tarafından düşük değerli olarak belirlenen bilgi teknolojileri ekipman kiralamalarına (ağırlıklı olarak yazıcı, dizüstü bilgisayar, mobil telefon vb.) ilişkin sözleşmeler, TFRS 16 Kiralamalar Standardının tanıdığı istisna kapsamında değerlendirilmiş olup, bu sözleşmelere ilişkin ödemeler oluştukları dönemde gider olarak muhasebeleştirilmeye devam edilmektedir.

Grup - kiralayan olarak

Grup'un kiralayan olarak kiralamalarının tamamı faaliyet kiralamasıdır. Faaliyet kiralamalarında, kiralanan varlıklar, konsolide bilançoda yatırım amaçlı gayrimenkuller, maddi duran varlıklar veya diğer dönen varlıklar altında sınıflandırılır ve elde edilen kira gelirleri kiralama dönemi süresince, eşit tutarlarda konsolide gelir tablosuna yansıtılır. Kira gelirleri kira dönemi boyunca doğrusal yöntem ile konsolide gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politikaları ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

TFRS 16 Kiralamalar Standardına ilk geçiş

Grup, TMS 17 "Kiralama İşlemleri" standardının yerini alan TFRS 16 "Kiralamalar" standardını, ilk uygulama tarihi olan 1 Ocak 2019 tarihi itibariyle, standardın ilk defa uygulanmasının kümülatif etkisiyle geriye dönük olarak ("kümülatif etki yöntemi") konsolide finansal tablolarında muhasebeleştirmiştir. Söz konusu yöntemin ilgili standartta tanımlanan basitleştirilmiş geçiş uygulaması kapsamında, finansal tabloların karşılaştırmalı bilgilerinde ve geçmiş yıllar karlarında yeniden düzenleme gerekmemektedir.

TFRS 16 "Kiralamalar" standardının ilk uygulaması kapsamında, 1 Ocak 2019 tarihinden önce TMS 17 "Kiralama İşlemleri" standardına uygun olarak faaliyet kiralaması olarak sınıflandırılan kiralama taahhütlerine ilişkin konsolide finansal tablolarda "kiralama yükümlülüğü" muhasebeleştirilmiştir. Söz konusu kira yükümlülüğü, geçiş tarihi itibariyle gerçekleşmemiş kira ödemelerinin, Grup'un ilk uygulama tarihindeki alternatif borçlanma faiz oranı kullanılarak iskonto edilmiş bugünkü değeri üzerinden ölçülmüştür. Kullanım hakkı varlıkları ise, ilgili standartta yer alan basitleştirilmiş geçiş uygulaması kapsamında, kiralama yükümlülüklerine (peşin ödemesi yapılmış veya tahakkuk etmiş kira ödemelerinin tutarına göre düzeltilmiş) eşit bir tutar üzerinden muhasebeleştirilmiştir.

İlk uygulama tarihinden önce TMS 17 kapsamında takip edilen faaliyet kiralaması taahhütleri ile 1 Ocak 2019 itibariyle TFRS 16 kapsamında konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilen kira yükümlülüklerinin mutabakatı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2019
TMS 17 kapsamında faaliyet kiralaması taahhütleri	**20.548**
- Kısa vadeli kiralamalar (-)	-
- Düşük değerli kiralamalar (-)	(71)
- Hizmet kapsamında değerlendirilen sözleşmeler (-)	-
- Uzatma ve erken sonlandırma opsiyonlarına ilişkin düzeltmeler	-
TFRS 16 kapsamında toplam kiralama yükümlülüğü (iskonto edilmemiş)	**20.477**
TFRS 16 kapsamında toplam kiralama yükümlülüğü (alternatif borçlanma oranı ile iskonto edilmiş)	**17.855**
- Kısa vadeli kiralama yükümlülüğü	7.647
- Uzun vadeli kiralama yükümlülüğü	10.208

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politikaları ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

Grup, 1 Ocak 2019 tarihi itibarıyla Avro için yıllık %6 ve Türk Lirası için yıllık %25 alternatif borçlanma oranı kullanmıştır.

1 Ocak 2019 ve 30 Eylül 2019 tarihleri itibariyle konsolide finansal tablolarda muhasebeleştirilen kullanım hakkı varlıklarının, varlık grupları bazında detayları aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	1 Ocak 2019
Binalar	8.252	9.633
Motorlu araçlar	7.329	7.801
Döşeme ve demirbaşlar	926	421
Toplam kullanım hakkı varlıkları	**16.507**	**17.855**

Geçiş kapsamında uygulanan kolaylaştırıcı uygulamalar

Geçiş kapsamında, TFRS 16'da tanımlanan aşağıdaki kolaylaştırıcı uygulamalar Grup politikaları dâhilinde benimsenmiştir.

a) Kiralama süresi 1 yıl veya daha kısa olan kiralamalar kapsam dışında bırakılmıştır. Kiralama süresi 1 yıl veya daha kısa olmakla birlikte; Grup'un kiralamayı uzatma hakkı veren bir opsiyona sahip olması ve söz konusu uzatma hakkı opsiyonunu kullanacağından makul ölçüde emin olması (örneğin kiralamaya konu varlığa ilişkin önemli tutarda bir özel maliyet yatırımının bulunması ve bu yatırımın 1 yıldan uzun sürede itfa ediliyor olması gibi) durumunda, Grup sözleşme süresine ilişkin öngörüde bulunarak, söz konusu sözleşmeyi de TFRS 16 kapsamına dahil etmiştir.

b) Düşük değerli varlıklar (ağırlıklı olarak yazıcı, dizüstü bilgisayar, mobil telefon vb. bilgi teknolojileri ekipmanları) kapsam dışında bırakılmıştır.

c) Makul ölçüde benzer özelliklere sahip kiralamalardan oluşan bir portföye (benzer bir ekonomik ortamdaki benzer bir varlık sınıfı için geri kalan kiralama süresi benzer olan kiralamalar gibi) tek bir iskonto oranı uygulanmıştır.

Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) veya Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ile uyumlu finansal tablolar hazırlanırken standartlardaki değişiklikler ve yorumlar dipnotlarda aşağıdaki şekilde gösterilmelidir:

a. 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla yürürlükte olan yeni standartlar ile mevcut önceki standartlara getirilen değişiklikler ve yorumlar:

Yeni TMS/TFRS'nin finansal tablolara etkileri ile ilgili açıklamalar:

a) TMS/TFRS'nin başlığı,
b) Muhasebe politikası değişikliğinin varsa ilgili geçiş hükümlerine uygun olarak yapıldığı,
c) Muhasebe politikasında değişikliğin açıklaması,
d) Varsa geçiş hükümlerinin açıklaması,
e) Varsa geçiş hükümlerinin ileriki dönemlere olabilecek etkileri,

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politikaları ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

f) Mümkün olduğunca, cari ve sunulan her bir önceki dönem ile ilgili düzeltme tutarları:
   i. Etkilenen her bir finansal tablo kalemi için sunulmalı ve
   ii. Şirket için "TMS 33, Hisse Başına Kazanç" standardı geçerliyse adi hisse ve seyreltilmiş hisse başına kazanç tutarları tekrar hesaplanmalıdır.

g) Eğer mümkünse sunulmayan dönemlerden önceki dönemlere ait düzeltme tutarları ve

h) Geçmişe dönük uygulama herhangi bir dönem veya dönemler için mümkün değilse bu duruma yol açan olaylar açıklanmalı ve muhasebe politikasındaki değişikliğin hangi tarihten itibaren ve ne şekilde uygulandığı açıklanmalıdır.

- **TFRS 9, "Finansal araçlar'daki değişiklikler";** 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişiklik, itfa edilmiş maliyet ile ölçülen finansal bir yükümlülüğün, finansal tablo dışı bırakılma sonucu doğurmadan değiştirildiğinde, ortaya çıkan kazanç veya kaybın doğrudan kar veya zararda muhasebeleştirilmesi konusunu doğrulamaktadır. Kazanç veya kayıp, orijinal sözleşmeye dayalı nakit akışları ile orijinal etkin faiz oranından iskonto edilmiş değiştirilmiş nakit akışları arasındaki fark olarak hesaplanır. Bu, farkın TMS 39'dan farklı olarak enstrümanın kalan ömrü boyunca yayılarak muhasebeleştirilmesinin mümkün olmadığı anlamına gelmektedir.

- **TMS 28, "İştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımlar'daki değişiklikler";** 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Şirketlerin özkaynak metodunu uygulamadığı uzun vadeli iştirak veya müşterek yönetime tabi yatırımlarını, TFRS 9 kullanarak muhasebeleştireceklerini açıklığa kavuşturmuştur.

- **TFRS 16, "Kiralama işlemleri";** 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Söz konusu değişikliklerin, Grup'un finansal durumu ve performansı üzerindeki etkileri TFRS 16 Kiralamalar Standardı başlığı altında açıklanmıştır.

- **TFRS Yorum 23, "Vergi uygulamalarındaki belirsizlikler';** 1 Ocak 2019 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu yorum TMS 12 Gelir Vergileri standardının uygulamalarındaki bazı belirsizliklere açıklık getirmektedir. UFRS Yorum Komitesi daha önce vergi uygulamalarında bir belirsizlik olduğu zaman bu belirsizliğin TMS 12'ye göre değil TMS 37 'Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar' standardının uygulanması gerektiğini açıklığa kavuşturmuştu. TFRS Yorum 23 ise gelir vergilerinde belirsizlikler olduğu durumlarda ertelenmiş vergi hesaplamasının nasıl ölçüleceği ve muhasebeleştirileceği ile ilgili açıklama getirmektedir. Vergi uygulaması belirsizliği, bir şirket tarafından yapılan bir vergi uygulamasının vergi otoritesince kabul edilir olup olmadığının bilinmediği durumlarda ortaya çıkar. Örneğin, özellikle bir giderin indirim olarak kabul edilmesi ya da iade alınabilir vergi hesaplamasına belirli bir kalemin dahil edilip edilmemesiyle ilgili vergi kanunda belirsiz olması gibi. TFRS Yorum 23 bir kalemin vergi uygulamalarının belirsiz olduğu; vergilendirilebilir gelir, gider, varlık ya da yükümlülüğün vergiye esas tutarları, vergi gideri, alacağı ve vergi oranları da dahil olmak üzere her durumda geçerlidir.

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politikaları ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

2015 - 2017 yıllık iyileştirmeler; 1 Ocak 2019 ve sonrası yıllık raporlama dönemleri için geçerlidir. Bu iyileştirmeler aşağıdaki değişiklikleri içermektedir:

- TFRS 3, "İşletme Birleşmeleri"; kontrolü sağlayan işletme, müşterek faaliyette daha önce edindiği payı yeniden ölçer.
- TFRS 11, "Müşterek Anlaşmalar"; müşterek kontrolü sağlayan işletme, müşterek faaliyette daha önce edindiği payı yeniden ölçmez.
- TMS 12, "Gelir Vergileri"; işletme, temettülerin gelir vergisi etkilerini aynı şekilde muhasebeleştirir.
- TMS 23, "Borçlanma Maliyetleri"; bir özellikli varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelmesi için yapılan her borçlanmayı, genel borçlanmanın bir parçası olarak değerlendirir.

- **TMS 19, "Çalışanlara Sağlanan Faydalar"; planda yapılan değişiklik, küçülme veya yerine getirme ile ilgili iyileştirmeler;** 1 Ocak 2019 ve sonrasında olan yıllık raporlama dönemleri için geçerlidir. Bu iyileştirmeler aşağıdaki değişiklikleri gerektirir:

  - Planda yapılan değişiklik, küçülme ve yerine getirme sonrası dönem için; cari hizmet maliyeti ve net faizi belirlemek için güncel varsayımların kullanılması;
  - Geçmiş dönem hizmet maliyetinin bir parçası olarak kar veya zararda muhasebeleştirme, ya da varlık tavanından kaynaklanan etkiyle daha önce finansal tablolara alınmamış olsa bile, fazla değerdeki herhangi bir azalmanın, yerine getirmedeki bir kazanç ya da zararın finansal tablolara alınması.

b. 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla yayımlanmış ancak henüz yürürlüğe girmemiş olan standartlar ve değişiklikler:

- **TMS 1 ve TMS 8 önemlilik tanımındaki değişiklikler;** 1 Ocak 2020 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. TMS 1 "Finansal Tabloların Sunuluşu" ve TMS 8 "Muhasebe Politikaları, Muhasebe Politikalarındaki Değişiklikler ve Hatalar" daki değişiklikler ile bu değişikliklere bağlı olarak diğer TFRS'lerdeki değişiklikler aşağıdaki gibidir:

  i) TFRS ve finansal raporlama çerçevesi ile tutarlı önemlilik tanımı kullanımı
  ii) Önemlilik tanımının açıklamasının netleştirilmesi ve
  iii) Önemli olmayan bilgilerle ilgili olarak TMS 1 'deki bazı rehberliklerin dahil edilmesi

- **TFRS 3'teki değişiklikler - işletme tanımı;** 1 Ocak 2020 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişiklikle birlikte işletme tanımı revize edilmiştir. UMSK tarafından alınan geri bildirimlere göre, genellikle mevcut uygulama rehberliğinin çok karmaşık olduğu düşünülmektedir ve bu işletme birleşmeleri tanımının karşılanması için çok fazla işlemle sonuçlanmaktadır.

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.2 Muhasebe Politikaları ve Tahminlerindeki Değişiklikler ve Hatalar (Devamı)

- **TFRS 9, TMS 39 ve TFRS 7 'deki değişiklikler- Gösterge faiz oranı reformu;** 1 Ocak 2020 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu değişiklikler gösterge faiz oranı reformu ile ilgili olarak belirli kolaylaştırıcı uygulamalar sağlar. Bu uygulamalar korunma muhasebesi ile ilgilidir ve IBOR reformunun etkisi genellikle riskten korunma muhasebesinin sona ermesine neden olmamalıdır. Bununla birlikte herhangi bir riskten korunma etkinsizliğinin gelir tablosunda kaydedilmeye devam etmesi gerekir. IBOR bazlı sözleşmelerde korunma muhasebesinin yaygın olması göz önüne alındığında bu kolaylaştırıcı uygulamalar sektördeki tüm şirketleri etkileyecektir.

- **TFRS 17, "Sigorta Sözleşmeleri";** 1 Ocak 2021 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu standart, hali hazırda çok çeşitli uygulamalara izin veren TFRS 4'ün yerine geçmektedir. TFRS 17, sigorta sözleşmeleri ile isteğe bağlı katılım özelliğine sahip yatırım sözleşmeleri düzenleyen tüm işletmelerin muhasebesini temelden değiştirecektir.

2.3 Önemli muhasebe politikalarının özeti

Grup muhasebesi

Konsolide finansal tablolar, aşağıdaki paragrafta yer alan hususlar kapsamında, ana şirket olan Otokar ile bağlı ortaklıklarının finansal tablolarını içermektedir. Konsolidasyon kapsamı içinde yer alan şirketlerin finansal tabloları, konsolide finansal tabloların tarihleri itibarıyla ve yeknesak muhasebe politikaları ve uygulamaları gözetilerek TFRS'ye uygun olarak hazırlanmıştır.

Bağlı ortaklıklar

Bağlı ortaklıklar, yapılandırılmış kuruluşlar da dahil olmak üzere, Grup'un kontrolünün olduğu şirketlerdir. Grup'un kontrolü; bu şirketlerdeki değişken getirilere maruz kalma, bu getirilerde hak sahibi olma ve bunları yönlendirebilme gücü ile sağlanmaktadır. Bağlı ortaklıklar, kontrolün Grup'a geçtiği tarihten itibaren tam konsolidasyon yöntemi kullanılarak konsolide edilirler. Kontrolün ortadan kalktığı tarih itibarıyla konsolidasyon kapsamından çıkarılırlar.

Bağlı ortaklıklara ait varlıklar, yükümlülükler, özkaynak kalemleri, gelir ve gider hesapları ile nakit akış hareketleri tam konsolidasyon yöntemi ile konsolide finansal tablolara dahil edilmiştir. Otokar ve bağlı ortaklıklarının sahip olduğu payların kayıtlı değerleri ilgili özkaynaklar ile karşılıklı olarak netleştirilmiştir. Otokar ile bağlı ortaklıklar arasındaki grup içi işlemler ve bakiyeler konsolidasyon sırasında silinmiştir.

Bağlı ortaklıkların elden çıkartılması

Grup'un bağlı ortaklık üzerinde kontrolünün kaybolması durumunda, Grup'un bağlı ortaklık üzerindeki payları kontrolün kaybedildiği tarihteki gerçeğe uygun değeri ile ölçülür ve defter değeri ile arasındaki fark kar veya zarar olarak kaydedilir. Gerçeğe uygun değer, müşterek yönetime tabi ortaklık ve finansal varlıklarda sahip olunan payların sonradan muhasebesinin yapılabilmesi amacıyla ilk alım değeridir. Buna ek olarak, bu şirketle ilgili daha önce diğer kapsamlı gelir olarak tanınan tutarlar ilgili varlık ya da yükümlülükler Grup tarafından elden çıkarılmış gibi muhasebeleştirilir. Bu daha önce diğer kapsamlı gelir olarak tanınan tutarların kar ve zarar olarak sınıflandırılması gerektiği anlamına gelebilir.

NOT 2 - KONSOLİDE FİNANSAL TABLOLARIN SUNUMUNA İLİŞKİN ESASLAR (Devamı)

2.3 Önemli muhasebe politikalarının özeti (Devamı)

Aşağıdaki tabloda 30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla bağlı ortaklıklar, sahip olunan paylar ve ortaklık oranları gösterilmiştir:

	2019		2018	
Bağlı ortaklıklar	**Sahip olunan toplam pay (%)**	**Etkin ortalık oranı (%)**	**Sahip olunan toplam pay (%)**	**Etkin ortalık oranı (%)**
Otokar Europe SAS	100,00	100,00	100,00	100,00
Otokar Land Systems Limited	100,00	100,00	100,00	100,00
Otokar Europe Filiala Bucuresti SRL	100,00	100,00	100,00	100,00

İş ortaklıkları	**Sahip olunan toplam pay (%)**	**Etkin ortalık oranı (%)**	**Sahip olunan toplam pay (%)**	**Etkin ortalık oranı (%)**
Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC	49,00	49,00	49,00	49,00

NOT 3 - BÖLÜMLERE GÖRE RAPORLAMA

Grup bölümlere göre raporlama yapmamakta, tek bir bölümde finansal tablolarını takip etmektedir.

Üst düzey karar alıcı (Üst düzey yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri, genel müdür ve genel müdür yardımcılarından oluşmaktadır.) ürünlerini sadece ciro olarak takip etmekte olup (Not 14), satışların maliyeti, faaliyet giderleri ve finansman giderleri olarak takip etmemektedir. Bu nedenle bölümlere göre raporlama yapılmamaktadır.

NOT 4 - NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ

	30 Eylül 2019	**31 Aralık 2018**
Bankalar		
- Vadeli mevduat	5.574	134.463
- Vadesiz mevduat	102.293	37.799
Alınan çekler ve senetler	-	596
Diğer	112	159
	107.979	**173.017**

30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla toplam tutarı 5.574 bin TL olan vadeli mevduat hesaplarının tamamı yabancı para cinsinden olup, etkin faiz oranı yıllık %0,15 ve vadesi 1 gündür.

(31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla toplam tutarı 134.463 bin TL olan vadeli mevduat hesaplarının 120.917 bin TL'ye karşılık gelen tutarı yabancı para cinsinden olup, etkin faiz oranı yıllık %0,24 olup, vadesi 2 gündür. Kalan 13.546 bin TL'lik tutarın etkin faiz oranı yıllık %21,75 olup vadesi 2 gündür).

NOT 4 - NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ (Devamı)

Alınan çekler ve senetler, tahsilat için bankaya verilmiş, bilanço tarihi itibarıyla vadesi gelen çek ve senetlerden oluşmaktadır.

30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla Grup'un bloke mevduatı bulunmamaktadır (31 Aralık 2018: 450 bin TL).

NOT 5 - ÖZKAYNAK YÖNTEMİ İLE DEĞERLENEN YATIRIMLAR

İş Ortaklıkları'nın taşınan değerlerinin ve özkaynak yöntemine konu konsolidasyon oranlarının detayı aşağıdaki gibidir:

	2019	
İş ortaklıkları	**(%)**	**Tutar**
Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC	49,00	33.174

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri için İş Ortaklıkları'nın dönem içi hareketleri tablosu aşağıdaki gibidir:

	2019	**2018**
Dönem başı 1 Ocak	**13.305**	**-**
Kar payları	20.567	-
Yabancı para çevrim farkları	(698)	-
Dönem sonu 30 Eylül	**33.174**	**-**

30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla özkaynak yöntemi ile değerlenen Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC'ye ilişkin finansal bilgiler ekteki gibidir:

	30 Eylül 2019	**31 Aralık 2018**
Toplam varlıklar	1.363.629	1.547.656
Toplam yükümlülükler	(1.294.163)	(1.520.502)
Yabancı para çevrim farkları	(1.764)	-
Net varlıklar	**67.702**	**27.154**
İş ortaklığı oranı	%49	%49
Grup'un net varlıklardaki payı	**33.174**	**13.305**

NOT 6 - FİNANSAL BORÇLAR

Kısa vadeli finansal borçlar (*)

30 Eylül 2019	Vade aralığı	Yıllık etkin faiz oranı (%)	TL karşılığı
Banka kredileri			
Avro krediler	1 Ekim 2019	2,00	123.672
ABD Doları krediler	1 Ekim 2019	5,00	1
TL krediler	1 Ekim 2019	0,00	6.825
			130.498
Kiralama işlemlerinden borçlar			
TL borçlar	-	25,00	2.278
Avro borçlar	-	6,00	4.490
			6.768
Toplam kısa vadeli finansal borçlar			**137.266**

Uzun vadeli kredilerin kısa vadeli ana para taksitleri ve faiz tahakkukları (*)

Banka kredileri	Vade aralığı	Yıllık etkin faiz oranı (%)	TL karşılığı
Avro krediler	-	2,35-3,50	2.562
			2.562

Uzun vadeli finansal borçlar (*)	Vade aralığı	Yıllık etkin faiz oranı (%)	TL karşılığı
Banka kredileri			
Avro krediler	3 Kasım 2020-20 Eylül 2021	2,35-3,50	371.016
TL krediler	4 Ekim 2021-3 Ekim 2022	14,15-15,01	500.000
			871.016

(*) Sabit faiz oranlı

NOT 6 - FİNANSAL BORÇLAR (Devamı)

Kiralama işlemlerinden borçlar

	Vade aralığı	Yıllık etkin faiz oranı (%)	TL karşılığı
TL borçlar	-	25,00	3.564
Avro borçlar	-	6,00	7.022
			10.586
Toplam uzun vadeli finansal borçlar			**881.602**

(*) Sabit faiz oranlı

31 Aralık 2018

	Vade aralığı	Yıllık etkin faiz oranı (%)	TL karşılığı
Uzun vadeli kredilerin kısa vadeli ana para taksitleri ve faiz tahakkukları (*)			
TL krediler		14,27-14,44	207.281
			207.281

31 Aralık 2018

	Vade aralığı	Yıllık etkin faiz oranı (%)	TL karşılığı
Uzun vadeli finansal borçlar (*)			
TL krediler	9 Mart 2020 - 7 Ocak 2021	16,28-33,55	440.000
Avro krediler	6 Ocak 2020	3,85	60.266
			500.266

(*) Sabit faiz oranlı

NOT 6 - FİNANSAL BORÇLAR (Devamı)

30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla Grup'un kullanmış olduğu krediler karşılığında göstermiş olduğu herhangi bir teminat yoktur (31 Aralık 2018: Yoktur).

Banka kredilerinin 30 Eylül 2019 ve 30 Eylül 2018 tarihlerinde sona eren dönemler içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	30 Eylül 2018
1 Ocak	**707.547**	**703.658**
Dönem içinde alınan banka kredileri	1.580.799	1.209.070
Anapara ödemeleri (-)	(1.277.034)	(998.826)
Faiz tahakkuklarındaki değişim	1.018	10.595
Kur farklarındaki değişim	(8.254)	25.997
	1.004.076	**950.494**

NOT 7 - TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR

Türev finansal araçlar, Grup'un dövizli satışlarından doğan kur riskine karşılık yaptığı vadeli döviz işlemlerine (vadeli döviz işlemi) ilişkin sözleşmelerden oluşmaktadır.

30 Eylül 2019	Sözleşme tutarı	Cari dönem sözleşme vadeleri	Gerçeğe uygun değerler varlıklar
Vadeli döviz işlemleri	665.782	17 Ekim 2019 - 31 Ekim 2019	4.578
Kısa vadeli türev finansal araçlar	665.782		4.578
Toplam türev finansal araçlar	**665.782**		**4.578**

31 Aralık 2018	Sözleşme tutarı	Önceki dönem sözleşme vadeleri	Gerçeğe uygun değerler varlıklar
Vadeli döviz işlemleri	940.306	10 Ocak 2019 - 7 Şubat 2019	297
Kısa vadeli türev finansal araçlar	940.306		297
Toplam türev finansal araçlar	**940.306**		**297**

NOT 8 - TİCARİ ALACAKLAR VE BORÇLAR

Ticari alacaklar

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Ticari alacaklar, net	678.326	426.547
Alacak senetleri, net	93.302	88.378
	771.628	**514.925**
Eksi: Şüpheli ticari alacak karşılığı	(44.272)	(43.512)
Kısa vadeli diğer ticari alacaklar	**727.356**	**471.413**
İlişkili taraflardan ticari alacaklar (Not 21)	553.427	399.044
Kısa vadeli ticari alacaklar	**1.280.783**	**870.457**
Uzun vadeli alacak senetleri, net	2.965	7.930
Uzun vadeli ticari alacaklar	**2.965**	**7.930**

30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla ticari alacakların (senetler hariç) ortalama vadeleri 60 - 90 gün arasındadır (31 Aralık 2018: 60-90 gün).

30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla Grup'un alacaklarının ortalama tahsilat süresinin kısa vadeli olması sebebiyle, ticari alacakların gerçeğe uygun değerleri defter değerine yakınsamaktadır.

Ticari alacaklar ile ilgili alınan teminatlar

Grup'un alacakları temel olarak minibüs ve otobüs bayilerine yapılan satışlardan ve savunma aracı satışlarından doğmaktadır. 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla Grup bayilerinden kaynaklanan alacaklardan şüpheli alacaklar için karşılık ayrılması sonrası kalan toplam 76.111 bin TL (31 Aralık 2018: 59.217 bin TL) tutarındaki alacak, toplam 75.476 bin TL (31 Aralık 2018: 59.635 bin TL) tutarındaki teminat ve ipotek ile güvence altına alınmıştır.

Vadesi geçen ancak değer düşüklüğüne uğramamış ticari alacakların yaşlandırma analizi aşağıdaki gibidir:

30 Eylül 2019	Ticari alacaklar
Vadesi üzerinden 1-30 gün geçmiş	-
Vadesi üzerinden 1-3 ay geçmiş	-
Vadesi üzerinden 3-12 ay geçmiş	-
Vadesi üzerinden 1-5 yıl geçmiş	251
Vadesi üzerinden 5 yıldan fazla geçmiş	-
	251
Teminat ile güvence altına alınmış kısmı	**251**

NOT 8 - TİCARİ ALACAKLAR VE BORÇLAR (Devamı)

31 Aralık 2018	**Ticari alacaklar**
Vadesi üzerinden 1-30 gün geçmiş	-
Vadesi üzerinden 1-3 ay geçmiş	-
Vadesi üzerinden 3-12 ay geçmiş	-
Vadesi üzerinden 1-5 yıl geçmiş	255
Vadesi üzerinden 5 yıldan fazla geçmiş	-
	255
Teminat ile güvence altına alınmış kısmı	**255**

Vadesi üzerinden 1-5 yıl geçmiş ticari alacak bakiyeleri için yasal takibat başlatılmıştır.

Şüpheli ticari alacak karşılığının 30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2019	**2018**
1 Ocak	**43.512**	**33.985**
Tahsilatlar	(419)	(362)
Yabancı para çevrim farkları	45	702
Yıl içerisindeki artış	1.134	14.511
30 Eylül	**44.272**	**48.836**

Ticari borçlar

	30 Eylül 2019	**31 Aralık 2018**
Ticari borçlar, net	164.825	243.707
Borç senetleri, net	512	406
Kısa vadeli diğer ticari borçlar	**165.337**	**244.113**
İlişkili taraflara ticari borçlar (Not 21)	25.592	25.346
Kısa vadeli ticari borçlar	**190.929**	**269.459**

30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla ticari borçların ortalama vadeleri 45-60 gün arasındadır (31 Aralık 2018: 45-60 gün arasında).

30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla Grup'un borçlarının ortalama tahsilat süresinin kısa vadeli olması sebebiyle, ticari borçların gerçeğe uygun değerleri defter değerine yakınsamaktadır.

NOT 9 - STOKLAR

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Hammadde	261.998	295.244
Yarı mamul	97.383	23.747
Mamul	172.516	168.122
Ticari mallar	121.026	111.391
Yoldaki mallar	99.060	97.501
Eksi: stok değer düşüklüğü karşılığı (*)	(7.810)	(5.992)
	744.173	**690.013**

(*) Stok değer düşüklüğünün 334 bin TL'lik kısmı mamuller (31 Aralık 2018: 127 bin TL), 350 bin TL'lik kısmı ise ticari mallara (31 Aralık 2018: 562 bin TL), 7.126 bin TL'lik kısmı ise hammaddeye (31 Aralık 2018: 5.303 bin TL) ilişkindir. Stok değer düşüklüğü karşılığı, satılan malın maliyeti hesabında muhasebeleştirilmiştir.

NOT 10 - MADDİ DURAN VARLIKLAR

30 Eylül 2019 ve 30 Eylül 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri içinde maddi duran varlıklar ve ilgili birikmiş amortismanlarında gerçekleşen hareketler aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2019	İlaveler	Yabancı para çevrim farkları	Çıkışlar	Transferler	30 Eylül 2019
Maliyet						
Arazi ve arsalar	37.457	-	-	(20)	-	37.437
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	8.583	-	-	-	-	8.583
Binalar	58.489	489	-	-	-	58.978
Makine, tesis ve cihazlar	106.570	2.532	29	-	-	109.131
Taşıt araçları	9.345	1.146	-	(127)	-	10.364
Döşeme ve demirbaşlar	38.143	5.360	14	(3)	-	43.514
Özel maliyetler	1.089	26	-	-	-	1.115
Yapılmakta olan yatırımlar	4	1.130	-	-	(35)	1.099
	259.680	**10.683**	**43**	**(150)**	**(35)**	**270.221**
Birikmiş amortisman						
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	(4.432)	(226)	-	-	-	(4.658)
Binalar	(44.870)	(2.176)	-	-	-	(47.046)
Makine, tesis ve cihazlar	(81.205)	(4.219)	(15)	-	-	(85.439)
Taşıt araçları	(5.483)	(542)	-	31	-	(5.994)
Döşeme ve demirbaşlar	(15.245)	(2.521)	(8)	1	-	(17.773)
Özel maliyetler	(842)	(58)	-	-	-	(900)
	(152.077)	**(9.742)**	**(23)**	**32**	**-**	**(161.810)**
Net defter değeri	**107.603**					**108.411**

NOT 10 - MADDİ DURAN VARLIKLAR (Devamı)

	1 Ocak 2018	İlaveler	Yabancı para çevrim farkları	Çıkışlar	Transferler	30 Eylül 2018
Maliyet						
Arazi ve arsalar	37.457	-	-	-	-	37.457
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	12.355	-	-	(3.825)	48	8.578
Binalar	60.729	17	-	(2.368)	111	58.489
Makine, tesis ve cihazlar	110.616	4.043	416	(11.267)	1.181	104.989
Taşıt araçları	9.608	950	-	(1.024)	-	9.534
Döşeme ve demirbaşlar	38.938	2.222	170	(8.623)	1.962	34.669
Özel maliyetler	2.131	146	-	(375)	-	1.902
Yapılmakta olan yatırımlar	1.454	6.369	-	-	(3.360)	4.463
	273.288	**13.747**	**586**	**(27.482)**	**(58)**	**260.081**
Birikmiş amortisman						
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	(7.962)	(227)	-	3.825	-	(4.364)
Binalar	(44.651)	(1.940)	-	2.368	-	(44.223)
Makine, tesis ve cihazlar	(90.556)	(3.644)	(251)	11.267	-	(83.184)
Taşıt araçları	(5.403)	(547)	-	399	-	(5.551)
Döşeme ve demirbaşlar	(21.911)	(1.848)	(129)	8.520	-	(15.368)
Özel maliyetler	(1.796)	(187)	-	375	-	(1.608)
	(172.279)	**(8.393)**	**(380)**	**26.754**	**-**	**(154.298)**
Net defter değeri	**101.009**					**105.783**

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri için, maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile kullanım hakkı varlıklarından oluşan cari dönem amortisman ve itfa payları giderlerinin dağılımı aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	30 Eylül 2018
Araştırma geliştirme giderleri	41.119	34.724
Kullanım hakkı varlıkları	6.850	-
Satılan malın maliyeti	4.236	3.712
Genel yönetim giderleri	2.386	1.403
Geliştirme sürecinde olan faaliyetler	2.009	1.652
Stoklar üzerindeki amortisman	1.574	1.694
Satış ve pazarlama giderleri	727	965
Yabancı para çevrim farkları	173	380
Yıllara sari işler maliyeti	-	38
	59.074	**44.568**

Kullanım Hakkı Varlıkları

Grup, dönem içerisinde 23.357 TL tutarında kullanım hakkı varlığı aktifleştirmiştir. 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla kullanım hakkı varlıklarının net defter değeri 16.507 TL'dir. Kullanım hakkı varlıklarının 30 Eylül 2019 itibarıyla bakiyeleri ve ilgili dönemdeki birikmiş amortisman tutarları aşağıdaki gibidir:

NOT 10 - MADDİ DURAN VARLIKLAR (Devamı)

30 Eylül 2019 itibarıyla	Binalar	Motorlu araçlar	Döşeme ve demirbaşlar	Toplam
Maliyet	10.834	11.492	1.031	23.357
Birikmiş amortisman	(2.582)	(4.163)	(105)	(6.850)
	8.252	**7.329**	**926**	**16.507**

NOT 11 - MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri içinde maddi olmayan duran varlıklar ve ilgili birikmiş amortismanlarında gerçekleşen hareketler aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak 2019	İlaveler	Yabancı para çevrim farkları	Çıkışlar	Transferler	30 Eylül 2019
Maliyet						
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	18.249	1.780	-	-	35	20.064
Geliştirme maliyetleri	427.570	-	-	-	1.455	429.025
Geliştirme sürecinde olan faaliyetler	92.439	102.735	-	-	(1.455)	193.719
	538.258	**104.515**	**-**	**-**	**35**	**642.808**
Birikmiş itfa payları						
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	(13.017)	(1.363)	-	-	-	(14.380)
Geliştirme maliyetleri	(244.585)	(41.119)	-	-	-	(285.704)
	(257.602)	**(42.482)**	**-**	**-**	**-**	**(300.084)**
Net defter değeri	**280.656**					**342.724**

	1 Ocak 2018	İlaveler	Yabancı para çevrim farkları	Çıkışlar	Transferler	30 Eylül 2018
Maliyet						
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	20.231	710	-	(4.408)	58	16.591
Geliştirme maliyetleri	345.703	167	-	-	3.539	349.409
Geliştirme sürecinde olan faaliyetler	66.683	61.926	-	-	(3.539)	125.070
	432.617	**62.803**	**-**	**(4.408)**	**58**	**491.070**
Birikmiş itfa payları						
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	(15.965)	(1.071)	-	4.408	-	(12.628)
Geliştirme maliyetleri	(196.788)	(34.724)	-	-	-	(231.512)
	(212.753)	**(35.795)**	**-**	**4.408**	**-**	**(244.140)**
Net defter değeri	**219.864**					**246.930**

NOT 12 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Borç karşılıkları - kısa vadeli

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Garanti giderleri karşılığı	69.187	43.778
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar	12.380	10.443
Diğer	54.977	50.060
	136.544	**104.281**

Garanti giderleri karşılığı

Grup, satışını gerçekleştirmiş olduğu araçları 2 yıl boyunca garanti kapsamına almaktadır. Buna bağlı olarak, bilanço tarihi itibarıyla garanti kapsamında olan araçlar için gelecek dönemlerde gerçekleşmesi tahmin edilen garanti giderleri için karşılık ayrılmıştır.

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri içindeki garanti giderleri karşılığının hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2019	2018
1 Ocak	**43.778**	**53.065**
Yıl içerisindeki artış/(azalış), net	70.880	38.619
Gerçekleşen ödemeler	(45.471)	(40.864)
30 Eylül itibarıyla	**69.187**	**50.820**

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Kıdem tazminatı karşılığı	42.573	38.235
Kullanılmamış izin karşılığı	12.380	10.443
	54.953	**48.678**

Kıdem tazminatı karşılığı

Ödenecek tazminat her hizmet yılı için bir aylık brüt maaş kadardır ve bu tutar 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla 6.379,86 tam TL (31 Aralık 2018: 5.434,42 tam TL) ile sınırlandırılmıştır.

Kıdem tazminatı karşılığı yasal olarak herhangi bir fonlamaya tabi değildir ve herhangi bir fonlama şartı bulunmamaktadır.

Kıdem tazminatı karşılığı çalışanların emekliliği halinde ödenmesi gerekecek muhtemel yükümlülüğün bugünkü değerinin tahminiyle hesaplanır.

NOT 12 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

KGK tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartları, Grup'un kıdem tazminatı karşılığını tahmin etmek için aktüer değerleme yöntemlerinin geliştirilmesini öngörmektedir. Buna göre toplam yükümlülüğün hesaplanmasında aşağıdaki aktüer öngörüler kullanılmıştır:

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Net iskonto oranı (%)	5,65	5,65
Emeklilik olasılığının tahmini için personel devir hızı oranı (%)	97,70	96,76

Temel varsayım, her yıllık hizmet için belirlenen tavan karşılığının enflasyon ile orantılı olarak artmasıdır. Böylece uygulanan iskonto oranı enflasyonun beklenen etkilerinden arındırılmış gerçek oranı gösterir. Kıdem tazminatı tavanı altı ayda bir revize olup, konsolide kıdem tazminatı karşılığının hesaplanmasında 1 Temmuz 2019 tarihinden itibaren geçerli olan 6.379,86 TL (1 Ocak 2019: 6.017,60 TL) olan tavan tutarı göz önüne alınmıştır.

Kıdem tazminatı karşılığının 30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2019	2018
1 Ocak	**38.235**	**31.693**
Faiz gideri	2.595	2.151
Cari yıl karşılığı	3.611	8.753
Yeniden ölçüm farkları	4.293	663
Ödemeler	(6.161)	(6.094)
30 Eylül itibarıyla	**42.573**	**37.166**

Kullanılmayan izin günleri karşılığı

Kullanılmayan izin günleri karşılığının 30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri içindeki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2019	2018
1 Ocak	**10.443**	**9.286**
Yıl içerisindeki artış, net	1.937	1.255
30 Eylül itibarıyla	**12.380**	**10.541**

NOT 12 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

Taahhütler ve zorunluluklar

30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla Grup'un teminat, rehin, ipotek ve kefalet (TRİK) pozisyonuna ilişkin tabloları aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
a. Kendi tüzel kişiliği adına vermiş olduğu TRİK'lerin toplam tutarı	1.127.235	1.379.859
b. Tam konsolidasyon kapsamına dahil edilen ortaklıklar lehine vermiş olduğu TRİK'lerin toplam tutarı	-	-
c. Olağan ticari faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla diğer 3. Kişilerin borcunu temin amacıyla vermiş olduğu TRİK'lerin toplam tutarı	-	-
d. Diğer verilen TRİK'lerin toplam tutarı	-	-
	1.127.235	**1.379.859**

TRİK'lerin para birimi cinsinden detayı aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019		31 Aralık 2018	
	Orjinal para birimi	TL karşılığı	Orjinal para birimi	TL karşılığı
Amerikan Doları	156.487	885.576	201.235	1.058.679
Avro	22.415	138.607	46.295	279.068
RON	209	271	-	-
TL	102.781	102.781	42.112	42.112
		1.127.235		**1.379.859**

Verildiği yere göre TRİK' lerin detayı aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Verilen teminat mektupları		
Savunma Sanayi Başkanlığı	96.300	251.984
Diğer	1.030.935	1.127.875
	1.127.235	**1.379.859**

NOT 12 - KARŞILIKLAR, KOŞULLU VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

Teminat mektupları

a) 30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla verilen garantiler aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Banka teminat mektupları	1.127.235	1.379.859
	1.127.235	**1.379.859**

b) 30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla alınan garantiler aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Banka teminat mektupları	250.614	336.045
Teminat senetleri	16.660	20.195
Alınan ipotekler	4.020	20
	271.294	**356.260**

Koşullu varlıklar

Ar-Ge indirimi kapsamında, vergi indiriminden yararlanılamayan 2011 - 2012 - 2013 - 2014 ve 2015 yılları işlemleri için dava açılmış olup, Grup lehine sonuçlanan bu davalar temyiz aşamasındadır. Temyiz aşamasında olan 2011 - 2012 - 2013 yılları için Danıştay kararları lehte gerçekleşmiş ancak İdare tarafından Karar Düzeltme talebinde bulunulmuştur. 2014 - 2015 yılları için temyiz süreci devam etmektedir.

NOT 13 - PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER, ERTELENMİŞ GELİRLER, DİĞER VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

a) Peşin ödenmiş giderler

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Peşin ödenmiş giderler	9.637	7.470
	9.637	**7.470**

b) Diğer dönen varlıklar

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Katma değer vergisi alacakları	42.460	57.546
Diğer	2.627	3.377
	45.087	**60.923**

NOT 13 - PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER, ERTELENMİŞ GELİRLER, DİĞER VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLER (Devamı)

c) Müşteri sözleşmelerinden doğan yükümlülükler

Müşteri sözleşmelerinden doğan yükümlülükler - kısa vadeli	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Alınan sipariş avansları	226.968	191.607
Ertelenen bakım onarım gelirleri	20.154	5.184
	247.122	**196.791**

Müşteri sözleşmelerinden doğan yükümlülükler - uzun vadeli	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Alınan avanslar	336.898	469.884
Ertelenen bakım onarım gelirleri	127.811	35.511
	464.709	**505.395**

d) Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Personele borçlar	3.998	14.520
Ödenecek sosyal güvenlik kesintisi	8.101	8.014
Ödenecek vergi ve fonlar	2.785	7.810
	14.884	**30.344**

e) Diğer kısa vadeli yükümlülükler

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Ödenecek vergi ve fonlar	15.037	13.688
Tecil edilen özel tüketim vergisi	615	911
Ortaklara borçlar	113	105
Diğer	797	705
	16.562	**15.409**

NOT 14 - SATIŞLAR VE SATIŞLARIN MALİYETİ

Net satışlar

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Yurt içi satışlar	352.702	103.343	446.258	113.358
Yurt dışı satışlar	1.539.218	496.329	371.210	210.402
Brüt satışlar	**1.891.920**	**599.672**	**817.468**	**323.760**
Eksi: İskontolar ve satışlardan iadeler	(14.577)	(6.225)	(8.832)	(3.283)
Net satışlar	**1.877.343**	**593.447**	**808.636**	**320.477**

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren dönemler içinde Grup'un yapmış olduğu satışların tutarsal olarak ürün grubu bazında dağılımı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Ticari araçlar	909.550	257.558	575.666	243.237
Savunma sanayi araçları	742.617	239.531	59.736	20.048
Yıllara sari işlere ilişkin tahakkuk eden kazançlar	-	-	23.896	-
Diğer satışlar (*)	225.176	96.358	149.338	57.192
	1.877.343	**593.447**	**808.636**	**320.477**

(*) Yedek parça, servis ve diğer satış gelirlerinden oluşmaktadır.

Satışların maliyeti

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Satılan mamullerin maliyeti	(1.058.983)	(310.573)	(530.753)	(188.601)
Satılan ticari malların maliyeti	(100.683)	(43.257)	(71.697)	(27.878)
Satışların maliyeti	**(1.159.666)**	**(353.830)**	**(602.450)**	**(216.479)**

NOT 15 - PAZARLAMA GİDERLERİ, GENEL YÖNETİM GİDERLERİ, ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Pazarlama giderleri	(274.638)	(77.668)	(163.652)	(60.508)
Genel yönetim giderleri	(85.201)	(27.079)	(56.360)	(16.996)
Araştırma ve geliştirme giderleri	(42.605)	(14.098)	(36.557)	(12.104)
	(402.444)	**(118.845)**	**(256.569)**	**(89.608)**

NOT 16 - ESAS FAALİYETLERDEN DİĞER GELİRLER/GİDERLER

Esas faaliyetlerden diğer gelirler	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Ticari alacak ve borçlardan kur farkı geliri	91.558	(15.430)	1.608.439	1.066.423
Vadeli işlem geliri	62.748	29.163	27.521	11.682
Kredili satışlardaki vade farkı geliri	21.200	3.412	21.831	9.466
Teşvik gelirleri	1.108	370	1.455	485
Diğer gelirler	13.827	2.320	13.816	1.876
	190.441	**19.835**	**1.673.062**	**1.089.932**

Esas faaliyetlerden diğer giderler	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Ticari alacak ve borçlardan kur farkı gideri	(108.789)	(28.033)	(1.584.008)	(1.042.708)
Vadeli işlem gideri	(20.365)	(5.784)	(20.888)	(9.458)
Şüpheli alacak karşılık gideri	(1.134)	2.221	(14.511)	(9.778)
Ticari alacaklara ilişkin beklenen kredi zararları	(62)	48	(340)	(1)
	(130.350)	**(31.548)**	**(1.619.747)**	**(1.061.945)**

NOT 17 - FİNANSMAN GELİRLERİ

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Banka mevduatı kur farkı geliri	12.544	2.619	20.599	11.082
Kredi kur farkı geliri	32.884	25.912	3.239	3.239
Banka mevduatı faiz geliri	1.570	353	2.442	567
	46.998	**28.884**	**26.280**	**14.888**

NOT 18 - FİNANSMAN GİDERLERİ

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Banka kredileri faiz gideri	(110.265)	(37.585)	(84.806)	(38.211)
Banka mevduatı kur farkı gideri	(12.458)	13.443	(10.184)	(4.933)
Banka kredileri kur farkı gideri	(24.630)	(14.875)	(29.236)	(23.298)
Diğer	(1.852)	(943)	(242)	(60)
	(149.205)	**(39.960)**	**(124.468)**	**(66.502)**

NOT 19 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Türkiye'de kurumlar vergisi oranı %22'dir. Kurumlar vergisi ilgili olduğu hesap döneminin sonunu takip eden dördüncü ayın yirmi beşinci günü akşamına kadar beyan edilmekte ve aynı ayın sonuna kadar tek taksitte ödenmektedir. Vergi mevzuatı uyarınca üçer aylık dönemler itibarıyla oluşan kazançlar üzerinden %22 (2018 - %22) oranında geçici vergi hesaplanarak ödenmekte ve bu şekilde ödenen tutarlar yıllık kazanç üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilmektedir.

30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihli bilançolarda ödenecek vergi tutarları peşin ödenen vergilerle netleştirilerek aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Kurumlar ve gelir vergisi	-	632
Peşin ödenen vergiler (-)	(699)	(65)
Dönem karı vergi yükümlülüğü /(varlığı)	**(699)**	**567**

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemlerine ait toplam vergi giderinin dağılımı aşağıdaki gibidir:

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018
Cari dönem kurumlar vergisi	-	(2.393)
Kar veya zarar tablosuna yansıtılan ertelenmiş vergi geliri/(gideri)		
Dönem karına yansıtılan	3.597	11.564
Diğer kapsamlı gelir/(gidere) yansıtılan	944	146
	4.541	**9.317**

NOT 19 - VERGİ VARLIK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ (Devamı)

30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla, ertelenmiş vergiye konu olan geçici farklar ve etkin vergi oranları kullanılarak hesaplanan net ertelenmiş vergi varlığının dağılımı aşağıda özetlenmiştir:

	Kümülatif geçici farklar		Ertelenmiş vergi varlığı	
	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Ar-Ge kapsamında kullanılacak teşvikler(*)	226.916	334.643	49.922	73.621
Ertelenmiş bakım onarım gelirleri	151.106	41.876	23.674	6.511
Diğer karşılıklar	70.569	42.096	14.114	8.419
Garanti giderleri karşılığı	69.187	43.778	14.485	9.403
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	42.573	38.235	8.515	7.647
Kullanılmamış izin yükümlülüğü karşılıkları	12.380	10.443	2.724	2.298
Stoklar	8.018	6.519	1.762	1.424
Şüpheli alacak karşılıkları	2.196	2.187	483	481
Ertelenmiş finansal giderler	(1.046)	(1.410)	(230)	(310)
Ertelenmiş finansal gelirler	(1.454)	880	(320)	194
Maddi duran varlıklar	(21.325)	(19.389)	(784)	(396)
Maddi olmayan duran varlıklar	(64.311)	(71.733)	(12.862)	(14.347)
Diğer	(26.304)	(24.019)	(6.878)	(4.881)
Ertelenmiş vergi varlığı, net			**94.605**	**90.064**

(*) Ar-Ge kapsamında kullanılacak teşviklerden elde edilen kazançlar, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulur. Bu kapsamda 30 Eylül 2019 tarihi itibarıyla Şirket'in öngörülebilir gelecekte faydalanacağı 226.916 bin TL (31 Aralık 2018: 334.643 bin TL) tutarında vergi avantajı ertelenmiş vergi aktifi olarak konsolide finansal tablolara yansıtılmıştır.2015 yılı ve öncesine ait 164.801 bin TL'lik vergi avantajının kullanılmasına ilişkin dava hala devam etmekte olduğu için söz konusu tutar üzerinden ertelenmiş vergi varlığı hesaplanmamıştır.

Ertelenen vergi varlığının 30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren ara hesap dönemleri içindeki hareketi aşağıdaki gibidir:

	2019	2018
1 Ocak	90.064	46.606
Kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosuna yansıtılan ertelenen vergi geliri/gideri :		
- Kar veya zarara yansıtılan	3.597	11.564
- Diğer kapsamlı gelire yansıtılan	944	146
30 Eylül itibarıyla	**94.605**	**58.316**

NOT 20 - PAY BAŞINA KAZANÇ

Pay başına kazanç, net karın ilgili yıl içinde mevcut hisselerin ağırlıklı ortalama adedine bölünmesi ile tespit edilir.

Şirketler mevcut hissedarlara birikmiş karlardan hisseleri oranında hisse dağıtarak sermayelerini arttırabilir. Hisse başına kar hesaplanırken, bu bedelsiz hisse ihracı çıkarılmış hisseler olarak sayılır. Dolayısıyla hisse başına kar hesaplamasında kullanılan ağırlıklı hisse adedi ortalaması, hisselerin bedelsiz olarak çıkarılmasını geriye dönük olarak uygulamak suretiyle elde edilir.

Hisse başına esas kar, hissedarlara ait net karın çıkarılmış adi hisselerin ağırlıklı ortalama adedine bölünmesi ile hesaplanır.

	30 Eylül 2019	30 Eylül 2018
Net dönem karı/(zararı)	297.386	(85.906)
Çıkarılmış adi hisselerin ağırlıklı ortalama adedi	24.000.000.000	24.000.000.000
Pay başına kazanç/(kayıp) (Kuruş)	1,239	(0,358)

NOT 21 - İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI

Dönem sonları itibarıyla ilişkili taraflardan alacaklar ve ilişkili taraflara borçlar bakiyeleri ile yıl içerisinde ilişkili taraflarla yapılan işlemlerin özeti aşağıda sunulmuştur:

i) 30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla ilişkili taraflardan alacak ve borçlar aşağıdaki gibidir:

İlişkili taraflardan alacaklar	**30 Eylül 2019**	**31 Aralık 2018**
Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC (3) (*)	431.213	126.822
Ram Dış Ticaret A.Ş. (1) (**)	121.843	271.758
Diğer (1)	371	464
	553.427	**399.044**

(*) Grup'un İş Ortaklığı olan Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC' ye yaptığı satışlar sebebi ile oluşan ticari alacaklardır.

(**) Yurtdışı satışların bir kısmı Ram Dış Ticaret A.Ş. aracılığı ile ihraç kayıtlı olarak gerçekleştirilmekte olup, bakiye bu işlemlerden doğan ticari alacaklardan oluşmaktadır.

(1) Şirket ana ortağının ilişkili tarafları
(2) Şirket hissedarı
(3) İş ortaklığı

NOT 21 - İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI (Devamı)

İlişkili taraflara borçlar	**30 Eylül 2019**	**31 Aralık 2018**
Ram Dış Ticaret A.Ş. (1)	21.433	6.916
Zer Merkezi Hizmetler A.Ş. (1)	817	5.836
Otokoç Otomotiv Tic. ve San. A.Ş. (1)	561	788
Setur Servis Turistik A.Ş. (1)	553	1.245
Opet Fuchs Madeni Yağ A.Ş. (1)	267	240
Ford Otosan A.Ş. (1), (2)	202	-
Ram Sigorta Aracılık Hiz. A.Ş. (1)	113	184
Koç Sistem Bilgi ve İletişim Hiz. A.Ş. (1)	94	931
Diğer (1)	1.552	9.206
	25.592	**25.346**

İlişkili taraflardan alınan avanslar	**30 Eylül 2019**	**31 Aralık 2018**
Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC (3) (*)	555.327	652.617
	555.327	**652.617**

(*) Grup'un İş Ortaklığı olan Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC'ye yapılacak satışlara ilişkin olarak alınan avanstan oluşmaktadır.

İlişkili taraflara yapılan satışlar ve ilişkili taraflardan yapılan önemli alımlar aşağıdaki gibidir:

Ürün ve hizmet satışları	**1 Ocak - 30 Eylül 2019**	**1 Temmuz - 30 Eylül 2019**	**1 Ocak - 30 Eylül 2018**	**1 Temmuz - 30 Eylül 2018**
Al Jasoor Heavy Vehicle Industry LLC (3)	598.197	212.277	-	-
Ram Dış Ticaret A.Ş. (1) (*)	177.087	56.336	117.312	85.664
Diğer (1)	84	9	194	12
	775.368	**268.622**	**117.506**	**85.676**

(*) Ram Dış Ticaret A.Ş.'ye yapılan satışlar ilişkili olmayan üçüncü kişiler için yapılan ihraç kayıtlı satışlardan oluşmaktadır.

Sabit kıymet alımları	**1 Ocak - 30 Eylül 2019**	**1 Temmuz - 30 Eylül 2019**	**1 Ocak - 30 Eylül 2018**	**1 Temmuz - 30 Eylül 2018**
Koç Sistem Bilgi ve İletişim Hizm. A.Ş (1)	2.710	928	1.313	309
Diğer (1)	354	106	77	42
	3.064	**1.034**	**1.390**	**351**

(1) Şirket ana ortağının ilişkili tarafları
(2) Şirket hissedarı
(3) İş ortaklığı

NOT 21 - İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI (Devamı)

Stok alımları	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Zer Merkezi Hizmetler A.Ş. (1)	31.139	11.737	24.768	11.132
Türk Traktör ve Ziraat Mak. A.Ş. (1)	2.196	-	-	-
Ram Dış Ticaret A.Ş. (1)	3.416	1.390	5.392	2.089
Opet Petrolcülük A.Ş. (1)	2.577	910	2.919	947
Opet Fuchs Madeni Yağ A.Ş. (1)	2.330	824	1.938	666
Akpa Dayanıklı Tük. Paz. A.Ş. (1)	2.021	613	1.644	607
Diğer (1)	361	279	199	125
	44.040	**15.753**	**36.860**	**15.566**

Hizmet alımları	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz- 30 Eylül 2018
Ram Dış Ticaret A.Ş. (1)	48.943	26.438	10.381	1.383
Ram Sigorta Aracılık Hz. A.Ş. (1) (*)	5.873	437	4.475	538
Setur Servis Turistik A.Ş. (1)	7.970	2.792	6.716	2.773
Otokoç Otomotiv Tic. ve San. A.Ş. (1)	4.803	1.738	4.377	2.037
Koç Sistem Bilgi ve İletişim Hizm. A.Ş. (1)	2.633	842	6.206	534
Koç Holding A.Ş. (2) (**)	3.701	1.912	2.533	873
Diğer (1)	3.526	2.178	3.253	1.330
	77.449	**36.337**	**37.941**	**9.468**

(*) Sigorta acentesi olarak faaliyet gösteren Ram Sigorta Aracılık Hizmetleri A.Ş. aracılığı ile ilişkili taraf olmayan sigorta şirketleri arasında imzalanan poliçeler kapsamında, 30 Eylül 2019 ve 30 Eylül 2018 tarihinde sona eren hesap dönemlerinde ödenen ve tahakkuk eden prim tutarını içermektedir.

(**) Ana ortak Koç Holding A.Ş.'nin bünyesindeki şirketlere finans, hukuk, planlama, vergi, üst yönetim gibi konularda sunduğu hizmetlerin karşılığı olarak, personel ve üst yönetim giderleri dahil olmak üzere Koç Holding A.Ş. nezdinde hizmet sunulan şirketlerle ilgili olarak oluşan giderlerin, Transfer Fiyatlaması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtımı Hakkında 1 Seri No.lu Genel Tebliğin "11- Grup İçi Hizmetler" düzenlemesi çerçevesinde dağıtımı sonucunda Grup'a fatura edilen hizmet bedelini içermektedir.

Banka mevduat hesapları	30 Eylül 2019	31 Aralık 2018
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (1)		
- Vadeli mevduatlar	5.574	15.631
- Vadesiz mevduatlar	1	471
	5.575	**16.102**

(1) Şirket ana ortağının ilişkili tarafları
(2) Şirket hissedarı
(3) İş ortaklığı

NOT 21 - İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI (Devamı)

Çek ve senetler	**30 Eylül 2019**	**31 Aralık 2018**
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (1)	3.175	2.662
	3.175	**2.662**

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren dönemler itibarıyla ilişkili taraflar ile ilgili esas faaliyetlerden diğer gelir ve giderler:

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	**1 Temmuz - 30 Eylül 2019**	**1 Ocak - 30 Eylül 2018**	**1 Temmuz - 30 Eylül 2018**
Ticari alacak ve borçlardan doğan kur farkı gelirleri				
Ram Dış Ticaret A.Ş. (1)	45.727	15.828	28.304	15.937
Zer Merkezi Hizmetler A.Ş. (1)	254	94	14	8
	45.981	**15.922**	**28.318**	**15.945**

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	**1 Temmuz - 30 Eylül 2019**	**1 Ocak - 30 Eylül 2018**	**1 Temmuz- 30 Eylül 2018**
Ticari alacak ve borçlardan doğan kur farkı giderleri				
Ram Dış Ticaret A.Ş. (1)	168.144	161.888	1.918	1.481
Zer Merkezi Hizmetler A.Ş. (1)	343	42	874	594
Koç Sistem Bilgi ve İletişim Hizm. A.Ş. (1)	6	1	48	23
	168.493	**161.931**	**2.840**	**2.098**

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren dönemler itibarıyla ilişkili taraflar ile ilgili finansman gelir ve giderleri:

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	**1 Temmuz - 30 Eylül 2019**	**1 Ocak - 30 Eylül 2018**	**1 Temmuz - 30 Eylül 2018**
Faiz gelirleri				
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (1)	246	115	424	413
	246	**115**	**424**	**413**

(1) Şirket ana ortağının ilişkili tarafları

NOT 21 - İLİŞKİLİ TARAF AÇIKLAMALARI (Devamı)

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Faiz giderleri				
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (1)	16.003	5.760	213	163
	16.003	**5.760**	**213**	**163**

30 Eylül 2019 ve 2018 tarihlerinde sona eren dönemler itibarıyla ilişkili taraflar ile ilgili finansman gelir ve giderleri:

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Kur farkı gelirleri				
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (1)	3.772	335	3.049	2.076
	3.772	**335**	**3.049**	**2.076**

	1 Ocak - 30 Eylül 2019	1 Temmuz - 30 Eylül 2019	1 Ocak - 30 Eylül 2018	1 Temmuz - 30 Eylül 2018
Kur farkı giderleri				
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (1)	4.974	1.782	5.799	3.103
	4.974	**1.782**	**5.799**	**3.103**

(1) Şirket ana ortağının ilişkili tarafları

Üst düzey yöneticilere sağlanan faydalar

Grup'un 30 Eylül 2019 tarihinde sona eren hesap dönemi itibarıyla üst düzey yöneticilerine sağladığı kısa vadeli faydalar toplamı 7.053 bin TL'dir (30 Eylül 2018 : 5.744 bin TL). Üst düzey yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri, genel müdür ve genel müdür yardımcılarından oluşmaktadır.

NOT 22 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ

a) Döviz pozisyonu tablosu ve ilgili duyarlılık analizi

Grup'un yabancı şirketlerle ticari faaliyetlerde bulunması sebebiyle döviz cinsinden borçlu veya alacaklı bulunulan meblağların Türk Lirası'na çevrilmesinden dolayı kur değişiklerinden doğan döviz kuru riskine maruz kalmaktadır. Söz konusu döviz kuru riski, döviz pozisyonunun analiz edilmesi ile takip edilmekte ve sınırlandırılmaktadır. Grup, ileride oluşacak ticari işlemler ve kayda alınan aktif ve pasiflerden ötürü ortaya çıkan kur riskini yönetmek için, döviz sepetini mümkün olduğunca çeşitlendirmeye yönelik bir politika izlemektedir.

Grup tarafından tutulan yabancı para varlıkların ve borçların kayıtlı tutarları yabancı para cinslerine göre aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	**TL karşılığı işlevsel para birimi)**	**Amerikan Doları**	**Avro**	**İngiliz Sterlini**
1.	Ticari alacaklar	1.163.697	79.262	115.652	-
2a.	Parasal finansal varlıklar (kasa, banka hesapları dahil)	7.942	384	933	-
2b.	Parasal olmayan finansal varlıklar	-	-	-	-
3.	Diğer	11	2	-	-
4.	**Dönen varlıklar (1+2+3)**	**1.171.650**	**79.648**	**116.585**	**-**
5.	Ticari alacaklar	2.962	-	479	-
6a.	Parasal finansal varlıklar	-	-	-	-
6b.	Parasal olmayan finansal varlıklar	-	-	-	-
7.	Diğer	-	-	-	-
8.	**Duran varlıklar (5+6+7)**	**2.962**	**-**	**479**	**-**
9.	**Toplam varlıklar (4+8)**	**1.174.612**	**79.648**	**117.064**	**-**
10.	Ticari borçlar	(108.165)	(14.560)	(4.156)	(10)
11.	Finansal yükümlülükler	(126.232)	-	(20.414)	-
12a.	Parasal olan diğer yükümlülükler	(5.760)	(780)	(185)	(29)
12b.	Parasal olmayan diğer yükümlülükler	-	-	-	-
13.	**Kısa vadeli yükümlülükler (10+11+12)**	**(240.157)**	**(15.340)**	**(24.755)**	**(39)**
14.	Ticari borçlar	-	-	-	-
15.	Finansal yükümlülükler	(371.016)	-	(60.000)	-
16a.	Parasal olan diğer yükümlülükler	(420.504)	(74.306)	-	-
16b.	Parasal olmayan diğer yükümlülükler	-	-	-	-
17.	**Uzun vadeli yükümlülükler (14+15+16)**	**(791.520)**	**(74.306)**	**(60.000)**	**-**
18.	**Toplam yükümlülükler (13+17)**	**(1.031.677)**	**(89.646)**	**(84.755)**	**(39)**
	Net Bilanço Pozisyonu (9+18)	**142.935**	**(9.998)**	**32.309**	**(39)**
19.	Bilanço dışı türev araçların net varlık/(yükümlülük) pozisyonu (19a-19b)	(134.639)	10.628	(31.500)	-
19a.	Hedge edilen toplam varlık tutarı	195.963	34.628	-	-
19b.	Hedge edilen toplam yükümlülük tutarı	(330.602)	(24.000)	(31.500)	-
20.	**Net yabancı para varlık/(yükümlülük) pozisyonu (9+18+19)**	**8.296**	**630**	**809**	**(39)**
21.	**Parasal kalemler net yabancı para varlık/(yükümlülük) pozisyonu (=1+2a+5+6a-10-11-12a-14-15-16a)**	**142.924**	**(10.000)**	**32.309**	**(39)**
22.	Döviz hedge'i için kullanılan finansal araçların toplam gerçeğe uygun değeri	(4.578)	(3.397)	(1.181)	-
23.	İhracat (30 Eylül 2019 itibarıyla)	1.530.133	126.654	69.344	2.393
24.	İthalat (30 Eylül 2019 itibarıyla)	469.545	33.868	42.998	789

NOT 22 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

	31 Aralık 2018	**TL karşılığı işlevsel para birimi)**	**Amerikan Doları**	**Avro**	**İngiliz Sterlini**
1.	Ticari alacaklar	1.016.041	98.890	60.934	19
2a.	Parasal finansal varlıklar (kasa, banka hesapları dahil)	26.124	1.183	2.739	-
2b.	Parasal olmayan finansal varlıklar	-	-	-	-
3.	Diğer	66	11	-	-
4.	**Dönen varlıklar (1+2+3)**	**1.042.231**	**100.084**	**63.673**	**19**
5.	Ticari alacaklar	7.583	-	1.091	-
6a.	Parasal finansal varlıklar	-	-	-	-
6b.	Parasal olmayan finansal varlıklar	-	-	-	-
7.	Diğer	42	7	-	-
8.	**Duran varlıklar (5+6+7)**	**7.625**	**7**	**1.091**	**-**
9.	**Toplam varlıklar (4+8)**	**1.049.856**	**100.091**	**64.764**	**19**
10.	Ticari borçlar	(208.052)	(29.871)	(4.149)	(36)
11.	Finansal yükümlülükler	(69.846)	-	(10.049)	-
12a.	Parasal olan diğer yükümlülükler	(81.729)	(10.869)	(2.360)	(28)
12b.	Parasal olmayan diğer yükümlülükler	-	-	-	-
13.	**Kısa vadeli yükümlülükler (10+11+12)**	**(359.627)**	**(40.740)**	**(16.558)**	**(64)**
14.	Ticari borçlar	-	-	-	-
15.	Finansal yükümlülükler	-	-	-	-
16a.	Parasal olan diğer yükümlülükler	(642.412)	(107.244)	-	-
16b.	Parasal olmayan diğer yükümlülükler	-	-	-	-
17.	**Uzun vadeli yükümlülükler (14+15+16)**	**(642.412)**	**(107.244)**	**-**	**-**
18.	**Toplam yükümlülükler (13+17)**	**(1.002.039)**	**(147.984)**	**(16.558)**	**(64)**
	Net Bilanço Pozisyonu (9+18)	**47.817**	**(47.893)**	**48.206**	**(45)**
19.	Bilanço dışı türev araçların net varlık/(yükümlülük) pozisyonu (19a-19b)	(50.863)	47.784	(48.500)	-
19a.	Hedge edilen toplam varlık tutarı	286.236	47.784	-	-
19b.	Hedge edilen toplam yükümlülük tutarı	(337.099)	-	(48.500)	-
20.	**Net yabancı para varlık/(yükümlülük) pozisyonu (9+18+19)**	**(3.046)**	**(109)**	**(294)**	**(45)**
21.	**Parasal kalemler net yabancı para varlık/(yükümlülük) pozisyonu (=1+2a+5+6a-10-11-12a-14-15-16a)**	**47.709**	**(47.911)**	**48.206**	**(45)**
22.	Döviz hedge'i için kullanılan finansal araçların toplam gerçeğe uygun değeri	(5.009)	-	(5.009)	-
23.	İhracat (30 Eylül 2018 itibarıyla)	364.190	7.401	57.146	27
24.	İthalat (30 Eylül 2018 itibarıyla)	411.378	40.349	39.346	954

NOT 22 - FİNANSAL ARAÇLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLERİN NİTELİĞİ VE DÜZEYİ (Devamı)

30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihleri itibarıyla Grup'un vergi öncesi karının diğer değişkenler sabit tutulduğunda, ABD Doları, Avro ve İngiliz Sterlini'ndeki %10 değişiklik karşısındaki duyarlılık analizi aşağıdaki gibidir:

	30 Eylül 2019	**Vergi öncesi kar Yabancı paranın değer kazanması**	**Vergi öncesi kar Yabancı paranın değer kaybetmesi**
	ABD Doları'nın TL karşısında %10 değerlenmesi halinde:		
1-	ABD Doları net varlık/yükümlülüğü	357	(357)
2-	ABD Doları riskinden korunan kısım (-)	-	-
3-	**ABD Doları net etki (1+2)**	**357**	**(357)**
	Avro'nun TL karşısında %10 değerlenmesi halinde:		
4-	Avro net varlık/yükümlülüğü	500	(500)
5-	Avro riskinden korunan kısım (-)	-	-
6-	**Avro net etki (4+5)**	**500**	**(500)**
	İngiliz Sterlini'nin TL karşısında %10 değerlenmesi halinde:		
7-	İngiliz Sterlini net varlık/yükümlülüğü	(27)	27
8-	İngiliz Sterlini riskinden korunan kısım (-)	-	-
9-	**İngiliz Sterlini varlıkları net etki (7+8)**	**(27)**	**27**
	Toplam (3+6+9)	**830**	**(830)**

	31 Aralık 2018	**Vergi öncesi kar Yabancı paranın değer kazanması**	**Vergi öncesi kar Yabancı paranın değer kaybetmesi**
	ABD Doları'nın TL karşısında %10 değerlenmesi halinde:		
1-	ABD Doları net varlık/yükümlülüğü	457	(457)
2-	ABD Doları riskinden korunan kısım (-)	-	-
3-	**ABD Doları net etki (1+2)**	**457**	**(457)**
	Avro'nun TL karşısında %10 değerlenmesi halinde:		
4-	Avro net varlık/yükümlülüğü	887	(887)
5-	Avro riskinden korunan kısım (-)	-	-
6-	**Avro net etki (4+5)**	**887**	**(887)**
	İngiliz Sterlini'nin TL karşısında %10 değerlenmesi halinde:		
7-	İngiliz Sterlini net varlık/yükümlülüğü	289	(289)
8-	İngiliz Sterlini riskinden korunan kısım (-)	-	-
9-	**İngiliz Sterlini varlıkları net etki (7+8)**	**289**	**(289)**
	Toplam (3+6+9)	**1.633**	**(1.633)**

NOT 23 - FİNANSAL ARAÇLAR

Aktif piyasalarda ticareti yapılmayan finansal araçların gerçeğe uygun değeri, değerleme tekniklerinin kullanılması yoluyla belirlenir. Belirleme teknikleri, en az Grup'un özel tahminleri kadar güvenilir ve mevcut olduğu durumlarda gözlenebilir piyasa verilerinin maksimum düzeyde kullanımını sağlar. Eğer bir finansal aracın gerçeğe uygun değeri açısından gereken tüm girdiler gözlenebilir durumdaysa, bu araç seviye 2 kapsamındadır. Gerçeğe uygun değer hesaplamalarının, aşağıdaki hesaplama hiyerarşisinde belirtilen aşamalar baz alınarak açıklanmasını gerektirmektedir:

- Belirli varlıklar ve yükümlülükler için, aktif piyasalardaki kote edilmiş fiyatlar (düzeltme yapılmamış) (Seviye 1),
- Aşama 1 içinde yer alan kote edilmiş fiyatlardan başka, varlık ve yükümlülükler için, ya direkt (fiyat olarak) ya da dolaylı (fiyatlardan türetilerek) gözlenebilir girdiler (Seviye 2),
- Gözlenebilir bir piyasa datası baz alınarak belirlenemeyen varlık ve yükümlülükler için girdiler (gözlenemeyen girdiler) (Seviye 3).

Aşağıdaki tablo, Grup'un 30 Eylül 2019 ve 31 Aralık 2018 tarihlerindeki gerçeğe uygun değeri ile ölçülmüş varlıklarını göstermektedir:

30 Eylül 2019

Varlıklar	Seviye 1	Seviye 2	Seviye 3	Toplam
Türev finansal araçlar	-	4.578	-	4.578
	-	**4.578**	**-**	**4.578**

31 Aralık 2018

Varlıklar	Seviye 1	Seviye 2	Seviye 3	Toplam
Türev finansal araçlar	-	297	-	297
	-	**297**	**-**	**297**

Rayiç bedel, bir finansal enstrümanın zorunlu bir satış veya tasfiye işlemi dışında gönüllü taraflar arasındaki bir cari işlemde el değiştirebileceği tutar olup, eğer varsa, oluşan bir piyasa fiyatı ile en iyi şekilde belirlenir.

Finansal enstrümanların tahmini rayiç bedelleri, Grup tarafından mevcut piyasa bilgileri ve uygun değerleme metotları kullanılarak tespit edilmiştir. Rayiç bedel tahmininde ve piyasa verilerinin yorumlanmasında tahminler kullanılır. Buna göre, burada sunulan tahminler, Grup'un bir güncel piyasa işleminde elde edebileceği tutarları göstermeyebilir.

Grup, finansal araçların kayıtlı değerlerinin makul değerlerini yansıttığını düşünmektedir.

Finansal varlıklar - Finansal aktiflerin, kısa vadeli olmaları ve kredi kaybının önemsenmeyecek ölçüde olmasından dolayı, rayiç değerlerin taşınan değerlerine yakın olduğu kabul edilir.

Finansal yükümlülükler - Ticari borçların ve diğer parasal yükümlülüklerin, kısa vadeli olmasından dolayı, rayiç değerlerin taşınan değerlerine yakın olduğu kabul edilir. Uzun vadeli sabit faizli banka kredilerinin, bilanço tarihi itibarıyla geçerli olan sabit faiz oranı ile değerlendiğinde, rayiç değerinin taşınan değere yakın olduğu görülmüştür. Kısa vadeli kredilerinin ise vadelerinin kısa olması nedeniyle taşınan değerlerinin rayiç değeri yansıttığı varsayılmaktadır.

NOT 24 - BİLANÇO TARİHİNDEN SONRAKİ OLAYLAR

Yoktur.

NOT 25 - FİNANSAL TABLOLARIN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE ETKİLEYEN YA DA FİNANSAL TABLOLARIN AÇIK, YORUMLANABİLİR VE ANLAŞILABİLİR OLMASI AÇISINDAN AÇIKLANMASI GEREKEN DİĞER HUSUSLAR

Yoktur.